

Landbruks- og matdepartementet
Sendt ved e-post til postmottak@lmd.dep.no

Kopi til Politidirektoratet

1. september 2022

Innspill til dyrevelferdsmelding

Det vises til regjeringens arbeid med ny dyrevelferdsmelding og invitasjon til innspill.

Økokrim er riksdekkende etterforsknings- og påtaleorgan for brudd på straffebestemmelser om miljøkriminalitet, herunder dyrevelferdskriminalitet, samt hørings-, bistands- og rådgivingsorgan for sentrale myndigheter og kontrollorgan, jf. påtaleinstruksen § 35-10. Videre skal Økokrim være et senter for bekjempelsen av dyrevelferdskriminalitet, og skal på området blant annet stimulere til utvikling av kunnskap. Vi legger til grunn at dyrevelferdskriminalitet vil være en sentral del av dyrevelferdsmeldingen, og vi ønsker innenfor vårt mandat å bli hørt i arbeidet med denne.

Dyrevelferdsloven ble vedtatt i 2009 og trådte i kraft i 2010. Loven er dynamisk og skal tolkes i lys av samfunnets til enhver tid gjeldende etiske normer for dyrehold. Ved å praktisere loven har man imidlertid sett at det er behov for å vurdere nye tiltak og endringer slik at vi oppfyller målet om godt dyrehold og dyrevelferd i tråd med gjeldende normer og internasjonale standarder. Det har skjedd en utvikling i samfunnet siden lovens ikrafttredelse og fokuset på dyrevelferdskriminalitet har økt. Dette har blant annet kommet til uttrykk i strengere straffer innenfor gjeldende strafferamme (se blant annet Lukas-dommen HR-2016-295-A), og økt prioritering av dyrevelferdskriminalitet hos politiet. Etter bevilgning over statsbudsjettet i 2021 er det i dag funksjoner for etterforskning og bekjempelse av dyrevelferdskriminalitet i alle landets politidistrikt, og ordningen med øremerkede midler til dette arbeidet er videreført. Økokrim anser det som avgjørende i arbeidet med å bekjempe dyrevelferdskriminalitet at denne prioriteringen fortsetter.

Det vil i det følgende kun bli trukket frem overordnede innspill. Vi ønsker også å fremheve behovet for at Justis- og beredskapsdepartementet involveres i arbeidet med meldingen.

1. Forebygging og styrket arbeid og samarbeid

Politiet har ansvar for å bekjempe dyrevelferdskriminalitet. Herunder arbeider politiet forebyggende og etterretningsbasert. Økokrim anser det som avgjørende for politiets arbeid at de prioriteringer som er gitt til dyrevelferdskriminalitet videreføres.

I arbeidet med å bekjempe dyrevelferdskriminalitet er politiet også i stor grad avhengig av et godt og effektivt samarbeid med tilsynsmyndigheter og andre etater og institusjoner på området. Effektiv informasjonsdeling er også meget viktig for å kunne arbeide forebyggende. Avtale mellom politiet og Mattilsynet for styrket samarbeid mot dyrevelferdskriminalitet ble inngått i 2015, og etter oppdrag fra Politidirektoratet ble det i mars 2022 ferdigstilt retningslinjer for samarbeidet mellom politiet og Mattilsynet i dyrevelferdssaker (vedlagt). Retningslinjene har som mål å sikre et godt og effektivt samarbeid mellom politiet og Mattilsynet for å forebygge, avdekke og straffeforfølge mishandling, vanstell og andre alvorlige brudd på dyrevelferdsloven. Økokrim ber om at det i dyrevelferdsmeldingen rettes fokus mot og ses på hvordan samarbeidet med etater og institusjoner på området kan ytterligere utvikles og styrkes.

2. Hevelse av strafferammen i dyrevelferdsloven § 37

Ved utarbeidelse av dyrevelferdsloven begrunnet departementet den øvre strafferammen på tre år fengsel slik:

Straffenivået i gjeldende dyrevernslov er allerede i dag høyere enn straffenivået i sammenlignbare lover, eksempelvis viltloven, lakse- og innlandsfiskloven, matloven og akvakulturloven. Departementet anser derfor dagens strafferammer som tilstrekkelig høye og forslår å videreføre disse. (Ot.prp.nr.15 (2008–2009) pkt. 2.4.8.4, sjetten avsnitt).

Miljølovgivningen er imidlertid siden blitt skjerpet, og de fleste miljølover har en betydelig strengere strafferamme enn dyrevelferdsloven, se eksempelvis naturmangfoldloven § 75, viltloven § 56 tredje ledds henvisning til straffebestemmelsen i naturmangfoldloven og lakse- og innlandsfiskloven § 49 andre ledd. Det er etter Økokrims syn ingen hensyn som tilsier at den øvre strafferammen etter dyrevelferdsloven skal være lavere enn i øvrig miljølovgivning. Dagens strafferamme oppfattes som lav i forhold til alminnelig rettsoppfatning, og bør heves for å underbygge lovens respekt for dyr og deres egenverdi. Strafferammen bør tilpasses den eksisterende rettspraksis. Som eksempel vises det til dom av Haugaland og Sunnhordland tingrett avsagt 10. desember 2021 (THOS-2021-145419) hvor straffens utgangspunkt lå i toppen av strafferammen.

Også ved tilblivelsen av loven var det flere høringsinstanser som mente at det bør være høyere strafferamme for skade på levende individer enn for tinglig skade, jf. Ot. prp.nr 15 (2008-2009) pkt. 2.4.8.3 syvende avsnitt. Økokrim støtter i utgangspunktet et slikt prinsipp. Grovt skadeverk har i dag en strafferamme på seks år, jf. straffeloven § 352.

Videre begrenser gjeldende strafferamme hvilke etterforskningskritt politiet kan foreta. Innhenting av teledata vil ved etterforskningen i flere straffesaker etter dyrevelferdsloven være et nødvendig og rimelig virkemiddel for å avklare hvilke personer, evt. mistenkte eller moduskandidater, som befant seg der det straffbare forholdet fant sted. Innhenting av teledata betinger imidlertid en strafferamme på seks år. Dyr kan ikke selv fortelle om hva som er skjedd, og vi ser ofte at saker må henlegges på ukjent gjerningsperson fordi tilgjengelige etterforskningskritt ikke kan bidra til å identifisere eller bygge bevis for mulige gjerningspersoner.

Det foreslås at det vurderes å heve strafferammen for grove brudd på dyrevelferdsloven.

3. Nyansere skyldkravet i dyrevelferdsloven § 37

Skyldkravet ble ved dyrevelferdsloven hevet fra simpel til grov uaktsomhet, noe som ifølge departementet var i samsvar med nye retninger innenfor strafferetten, jf. Ot.prp. nr. 15 (2008-2009) pkt. 2.4.8.4, tredje avsnitt. Skyldkravet er likevel uaktsomhet etter naturmangfoldloven § 75, som ble fremmet for Stortinget samtidig med dyrevelferdsloven. Eksempler på at uaktsomhet er nok for å statuere skyld finnes også i villtloven § 56, lakse- og innlandsfiskloven § 49 og matloven § 28.

I motsetning til hva som ofte var tilfelle før ikrafttredelsen av dyrevelferdsloven så idømmer domstolene i dag strenge straffer for kriminalitet mot dyr. Straff er samfunnets strengeste reaksjon og skal respekteres. Dyrevelferdsloven hjemler også andre sanksjonsmuligheter til tilsynsmyndighetene, og det er gode grunner for å reagere med en forvaltningsreaksjon overfor mindre alvorlige overtredelser av loven. Dette var også en av departementets begrunnelser for å heve skyldkravet i dyrevelferdsloven. Politiet og Mattilsynet har styrket sitt samarbeid i dyrevelferdssaker (se vedlagte retningslinjer) og Mattilsynet skal som hovedregel anmelde alle "alvorlige" overtredelser av dyrevelferdsloven, jf. også Mattilsynets retningslinjer for bruk av virkemidler. Men det er samtidig viktig at de høye etiske mål for hvordan vi ønsker at dyr skal behandles i samfunnet gjenspeiles i sanksjoner med preventiv virkning. Tilsynsmyndighetene operer etter en virkemiddelstrapp, og har utfordringer med ressurser. Dette har erfaringsmessig resultert i at mindre alvorlige saker ikke blir fulgt opp og sanksjonert i forvaltningsporet. På miljøområdet er det vanskelig å tilstrekkelige bevise svært klanderverdig handling, samtidig som handlingene kan få alvorlige konsekvenser for dyret. Dom av Frostating lagmannsrett, LF-2022-30780, er illustrerende. Tiltalte hadde bundet hunden til hengerfestet, og kjørte dernest mens hunden ble slept etter bilen. Hun ble frifunnet for brudd på dyrevelferdsloven § 14 bokstav b fordi handlingen kun var uaktsom. Graden av uforsiktighet er ikke avgjørende for skyldvurderingen, men ved vurderingen av klanderverdigheten står de dyrevelferdsmessige konsekvenser sentralt ved at det er mer klanderverdig å vise uforsiktighet i forhold til risiko for sterk smerte sammenlignet med risiko for lett ubehag (Juridika lovkommentar til § 37, Stenevik og Mejdell). Det bemerkes også at graden av skyld er en av momentene som inngår i vurderingen av om en overtredelse av loven er grov, jf. § 37 annet ledd. I saker av mindre alvorlighet er det derfor vanskelig å bevise skyld. Det foreslås å vurdere å nyansere skyldkravet i dyrevelferdsloven § 37.

4. Styrke lovgivningen som skal sikre kompetente dyreholdere – dyrevelferdsloven § 6

Til tross for et strengt kompetansekrav i dyrevelferdslovens § 6 er den faktiske regelen at personer om er uskikket til å ha dyr, likevel kan holde dette, frem til det eventuelt er gitt et aktivitetsforbud med hjemmel i lovens § 33. Det er en reaktiv håndhevelse av dyrevelferdsloven som i praksis først skjer når dyret har blitt utsatt for belastninger, slik også Riksrevisjonens rapport av 2019 om myndighetenes innsats mot alvorlige brudd på dyrevelferdsloven viser. I arbeidet med dyrevelferdsmeldingen anbefales det å se nærmere på mulige skranker mot å kunne anskaffe og holde dyr. Det er illustrerende at en stor del av de groveste straffesakene etter dyrevelferdsloven henlegges på tvil om gjerningspersonens tilregnelighet. Også sammenhengen mellom vold mot dyr og vold mot mennesker, er godt dokumentert. Dette betyr at mange dyreholdere utgjør en stor fare for dyret.

5. Styrke lovgivningen som skal sikre kompetente dyreholdere – dyrevelferdsloven § 33

Politiet har erfaring med aktivitetsforbud etter dyrevelferdsloven § 33 i forbindelse med straffesaker, og som følge av samarbeidet med Mattilsynet gjelder dette også i saker som av ulike grunner henlegges. Inngangsvilkårene for å ilegge forbud mot hold av dyr; at dyreholder "grovt eller gjentatte ganger" overtrer loven, er noe uklare. Forarbeidene til § 33 vedrørende "grovt" synes å sette terskelen for hva som er grovt høyt sammenlignet med Høyesteretts vurdering av kriteriet "grovt" i § 37, jf. HR- 2019-1645-A og HR-2022-737-A. Lagmannsrettens uttalelse i sivil dom LF-2019-115904 er illustrerende:

Flertallet, lagdommerne Grøndalen og Berg, mener at manglene ved forholdsmessighetsvurderingen slik dette fremgår ovenfor, må lede til at vedtaket om aktivitetsforbud kjennes ugyldig. Det er i vurderingen lagt vekt på at avvikene som er gjennomgått ovenfor ikke har vært spesielt grove, ut fra den målestokk som forarbeidene anviser, og på at A i lengre perioder har vist at hun er i stand til å ivareta dyrevelferden.

Inngangsvilkåret "gjentatte" fordrer en avgrensning mot et "sammenhengende forhold".

Hva gjelder bruk av hjemmelen i § 33 viser blant annet Riksrevisjonens rapport av 2019 at kronisk dårlige dyrehold, som samtidig utgjør et risikodyrehold, får pågå over lang tid. Det oppfattes med andre ord at det er et misforhold mellom dyrevelferdsloven funksjonelle krav i § 6 og praktiseringen av hjemmelen til å forby aktiviteter med dyr i § 33.

Retts- og forvaltningspraksis viser også at selv om inngangsvilkårene er oppfylt, så får personer fortsette med dyr til tross for reell og betydelig risiko for nye lovbrudd. Det hender også at domstolen krever "stor sannsynlighet" for nye lovbrudd, se for eksempel LH-2020-45277.

I den svenske loven, Djurskyddslag (2018) kap. 9 § 1, er ett av vilkårene for dyreforbud "allvarlig har försummat tillsynen eller vården av ett djur".

Et forslag til tiltak er å vurdere å innføre ordlyden "alvorlige brudd" på dyrevelferdsloven som et inngangsvilkår for å ilegge aktivitetsforbud etter § 33.

6. Internasjonalt

- Fokus på økt tverretatlig internasjonalt samarbeid

Politiet ser et økt fokus på internasjonalt samarbeid på miljøområdet, herunder også samarbeid knyttet til grenseoverskridende dyrevelferds kriminalitet. Denne type kriminalitet er i stor grad organisert og knyttet til annen alvorlig kriminalitet, ofte økonomisk kriminalitet. Det må videre nevnes at ulovlig innførsel av dyr også kan utgjøre en trussel for folkehelsen. Økokrim ønsker å fremheve behovet for ytterligere fokus på grenseoverskridende dyrevelferds kriminalitet, samt samarbeid både nasjonalt og internasjonalt med relevante etater på dette området.

- EU sitt varslede forbud mot dyr i bur og trange binger

EU sitt regelverk gjelder i hovedsak dyr som inngår i handel mellom landene. I Norge er det imidlertid tradisjon for å holde en rekke arter av kjæledyr i bur, også relativt store dyr som kaniner og fugler. Levemiljøet til mange av disse dyrene svarer ikke alltid til det som følger av en naturlig forståelse av dyrevelferdsloven § 23 jf. §§ 1 og 3, og tilhørende forarbeider. Fra rettspraksis vises til LB-2021-152321, hvor lagmannsretten uttaler:

... legger lagmannsretten til grunn at kaniner trenger god plass for å trives. Dette stiller krav til at burene er så store at gis mulighet for å hoppe, utforske, grave og sitte på en forhøyning. Kaniner er byttedyr, og har derfor også behov for tilgang til gjemmesteder. Videre har kaniner daglig behov for å komme ut av buret og løpe/hoppe fritt på et større område ... Størrelsen på kaninburene var standard kaninbur. Burene utgjorde kaninenes primær oppholdssted, og de var for små til å gi kaninene akseptabel dyrevelferd.

Arbeidet i EU med "End the Cage Age" bør vurderes å også inspirere til endringer for kjæledyr i bur.

Avslutning

Økokrim er meget positive til en ny dyrevelferdsmelding og takker for muligheten til å komme med innspill, og vil svært gjerne bidra mer konkret når det foreligger en skisse/utkast. Vi ser frem til å høre fra dere.

Økokrim,

Hans Tore Høviskeland
førstestatsadvokat

Tone Strømsnes Olsen
Politiadvokat med fagansvar for
dyrevelferds kriminalitet

Vedlegg:

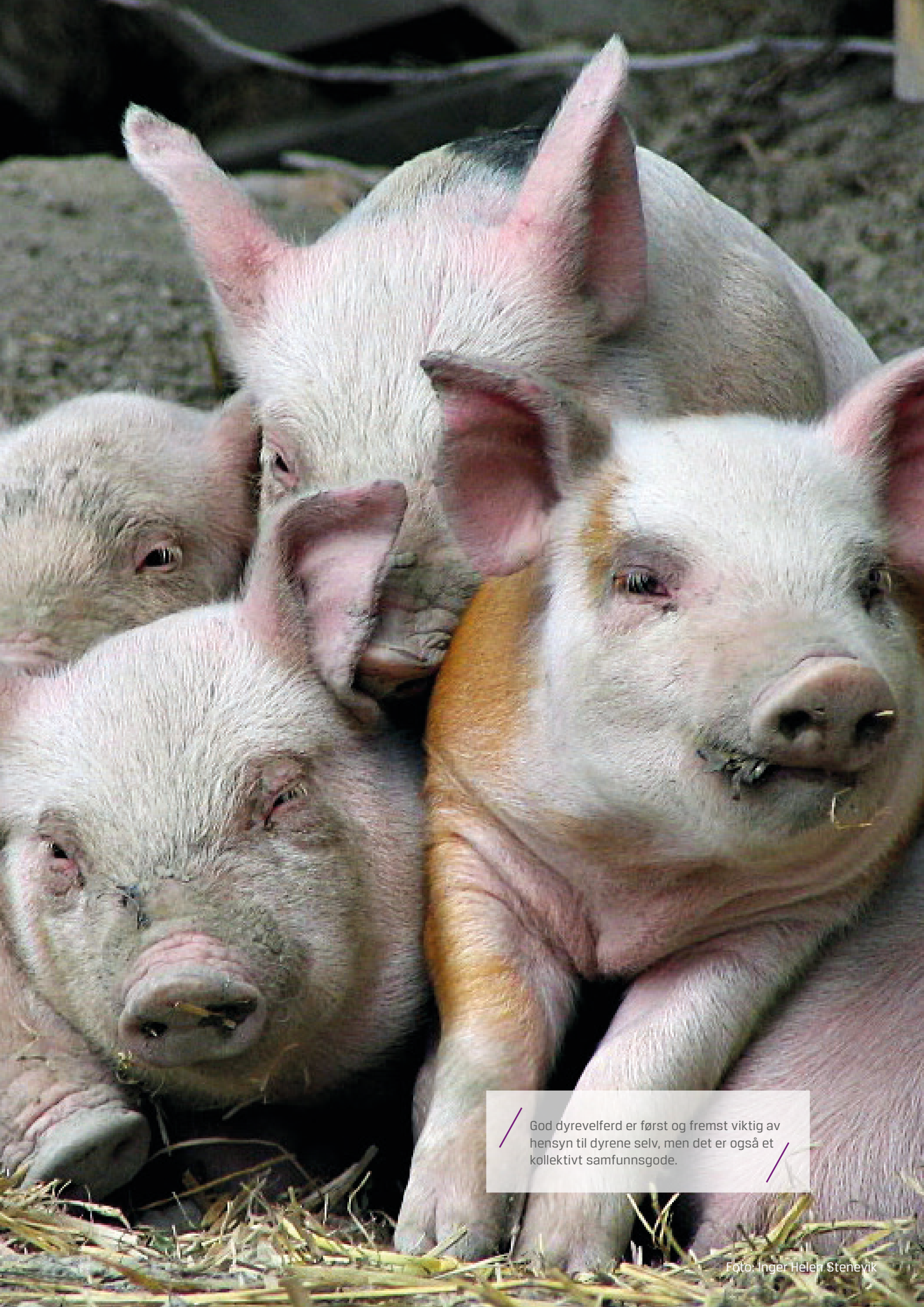
Retningslinjer for samarbeid mellom politiet og Mattilsynet i dyrevelferdssaker

Retningslinjer for samarbeid mellom politiet og Mattilsynet i dyrevelferdssaker

Foto: Inger Helen Stenevik

Retningslinjene skal sikre et godt og effektivt samarbeid mellom politiet og Mattilsynet for å forebygge, avdekke og straffeforfølge mishandling, vanstell og andre alvorlige brudd på dyrevelferdsloven.

God dyrevelferd er først og fremst viktig av hensyn til dyrene selv, men det er også et kollektivt samfunnsgode.

Innhold

1 Formål.....	5
2 Bakgrunn	6
2.1 Mattilsynets arbeid med dyrevelferd.....	6
2.2 Politiets arbeid med dyrevelferd.....	7
3 Møtepunkter	8
4 Informasjonsdeling.....	10
4.1 Mattilsynet deler informasjon med politiet.....	10
4.2 Politiet deler informasjon med Mattilsynet.....	11
4.3 Generelt ved informasjonsdeling.....	11
5 Intern opplæring	13
5.1 Mål for opplæring	13
6 Mediehåndtering	14
7 Samarbeidsformer	15
7.1 Politiet bistår Mattilsynet ved tilsyn.....	15
7.2 Mattilsynet bistår politiets etterforskning.....	15
7.3 Felles aksjoner.....	16
7.4 Midlertidig forvaring av dyr etter dyrevelferdsloven § 32.....	16
7.5 Aktivitetsforbud etter dyrevelferdsloven § 33.....	16
8 Fremgangsmåte i saker som anmeldes.....	19
8.1 Mattilsynet avdekker alvorlige brudd på dyrevelferdsloven under et tilsyn	19
8.2 Mattilsynet beslutter å anmelde lovbrudd i etterkant av et tilsyn	19
8.3 Anmeldelse av overtredelser	21
8.4 Under etterforskning.....	21
8.5 Påtalevurdering.....	22
8.6 Rettsforhandling	24
8.7 Når rettskraftig dom/avgjørelse foreligger.....	26
9 Vedlegg	27
9.1 Samarbeidsavtale mellom Mattilsynet og politiet for styrket samarbeid mot dyrevelferdskriminalitet	28
9.2 Kortfattet rutine for samarbeid	32
9.3 Mal for politianmeldelse.....	34
9.4 Eksempel på illustrasjonsmappe med bilder tatt av Mattilsynet	38
9.5 Eksempel på politiets vedtak om midlertidig forvaring av dyr	45
9.6 Eksempel på samarbeidsavtale i straffesak.....	47

Foto: Veterinær Hege Askvik

Foto: Mattilsynet

Foto: Mattilsynet

01

Formål

Disse retningslinjene har som mål å sikre et godt og effektivt samarbeid mellom politiet og Mattilsynet for å forebygge, avdekke og straffeforfølge mishandling, vanstell og andre alvorlige brudd på dyrevelferdsloven.

Politiet og Mattilsynet skal i fellesskap jobbe for høy kvalitet, helt fra kjennskap til et mulig straffbart forhold oppstår, og frem til det foreligger en rettskraftig avgjørelse. I forventningsbrevet for samarbeidet fra Justis- og beredskapsdepartementet og Landbruks- og matdepartementet fra 2017, skisseres følgende mål:

- Flere saker som gjelder dyrevelferdskriminalitet blir avdekket.
- Kvalitativ bedre og grundigere etterforskning, bedre bevissituasjon, kortere saksbehandlingstid og færre bortlagte saker.
- Økt oppklaringsprosent og flere positive påtaleavgjørelser.
- Flere saker kommer inn for domstolen til behandling.

Samarbeidet omfatter alle straffesaker etter straffeprosessen. Dette gjelder også saker som ikke ender med en positiv påtaleavgjørelse, for eksempel der det strafferettslige beviskravet ikke er oppfylt, det er tvil om gjerningspersonens tilregnelighet, eller det er snakk om simpel uakt-

somhet, mv. Mattilsynet vurderer videre forvaltningsmessig oppfølging av disse sakene.

Når det anses mer hensiktsmessig å forfølge en sak i forvaltningssporet enn i straffesporet, har påtalemyndigheten i henhold til straffeprosessloven § 71 c også mulighet til å henlegge straffesaken, og så overføre saken til Mattilsynet for eventuelle forvaltningsmessige reaksjoner.

Bildet øverst viser en ponni som ikke hadde fått tilstrekkelig med tilsyn og stell. Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger.

Bildet nede til venstre viser at det var svært lite strø, høy og plass i kaninburet.

Bildet nede til høyre viser en undulat i bur. Den hadde kun tilgang til en skitten kopp med vann og noen oppspiste hirsekolber i bunnen av buret. Vann- og matskål var dekket med plastposer slik at undulaten ikke hadde tilgang til dette.

02

Bakgrunn

Dyrevelferdsloven skal fremme respekt for dyr, jf. lovens § 1. Det fastslås videre i § 3 at «dyr har egenverdi uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker. Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger.»

Formålet med dyrevelferdsloven var blant annet å presisere dyrs status og rettigheter, jf. Ot.prp. nr.15 (2008–2009) side 7. Bakgrunnen var en betydelig utvikling i kunnskapen om dyrs evner og behov, kombinert med høye etiske mål for hvordan vi ønsker at dyr skal behandles i samfunnet. Det er også sentralt at husdyr helt og fullt er prisgitt menneskene som har ansvar for dem. God dyrevelferd er først og fremst viktig av hensyn til dyrene selv, men det er også et kollektivt samfunnsgode, jf. proposisjonen side 9 og 11. Lovens formål er velferd for det enkelte individ, jf. proposisjonen bl.a. side 19, 58, 93-94 og 108.

Det er Mattilsynet som fører tilsyn med overholdelse av dyrevelferdsloven og tilhørende forskrifter. Mattilsynet har ulike virkemidler til rådighet, ett av disse er anmeldelse til politiet. Alle brudd på dyrevelferdsloven er i utgangspunktet straffbare, jf. dyrevelferdsloven § 37, med unntak for overtredelser av §§ 4–6.

For å styrke samarbeidet mot dyrevelferds kriminalitet, inngikk politiet og Mattilsynet en sentral samarbeidsavtale i april 2015, jf. vedlegg 1.

Innen utløpet av 2021 ble det etablert funksjoner for bekjempelse av brudd på dyrevelferdslovgivningen i samtlige politidistrikt.

Som følge av prioriteringene og etableringen av nye dyrekrimfunksjoner er det nødvendig å etablere gode rutiner for samarbeid mellom politiet og Mattilsynet, og utarbeide nasjonale retningslinjer for dette samarbeidet. Politidirektoratet gav derfor ved brev av 25.06.2021, Økokrim i oppgave å sette sammen og lede en arbeidsgruppe som skulle utarbeide nye retningslinjer. Arbeidsgruppen har bestått av fagrepresentanter fra Mattilsynet, Trøndelag politidistrikt, Vest politidistrikt og Økokrim. Retningslinjene bygger på tidligere regionale veiledere for politidistriktene i henholdsvis Sør-Vest og Trøndelag politidistrikt.

2.1 Mattilsynets arbeid med dyrevelferd

Mattilsynet skal som ansvarlig tilsynsorgan føre tilsyn og benytte de nødvendige og forholdsmessige virkemidlene som det er hjemmel for i dyrevelferdsloven kapittel III. Mattilsynet kan blant annet fatte vedtak med pålegg om retting av mangler og kan ilegge overtredelsesgebyr.

Mattilsynet kan også treffe vedtak på stedet, for eksempel om avliving av dyr på grunn av sykdom, midlertidig forvaring av dyr eller at dyr skal sikres rent vann og nok fôr. Dersom pålegg ikke etterkommes, det er ukjent hvem som er ansvarlig, eller det er nødvendig å få gjennomført tiltak raskt, kan Mattilsynet selv iverksette nødvendige tiltak. Videre har Mattilsynet veiledningsplikt overfor dyreholdere og andre pliktsubjekter etter dyrevelferdsloven, jf. forvaltningsloven § 11 andre ledd.

2.2 Politiets arbeid med dyrevelferd

I politiet er det et mål og en forventning om prioritering, kompetanse, kvalitet og samarbeid i saker som gjelder dyrevelferdskriminalitet.

Politiet er ansvarlig for å sette i gang og gjennomføre etterforskning av overtredelser av dyrevelferdsloven der det er rimelig grunn til å undersøke om det foreligger et straffbart forhold, jf. straffeprosessloven §§ 224 og 225. Påtalemyndigheten er ansvarlig for å lede etterforskningen, påtaleavgjøre (beslutte forelegg/tiltale eller henleggelse) og føre saker for retten.

Når politiet bistår Mattilsynet i en tilsynssak etter forvaltningsloven, er politiets rolle begrenset, og oppdrag utføres som hovedregel som ordensoppdrag etter bestemmelsene i politiloven. Politiet kan likevel også i disse tilfellene iverksette etterforskning dersom forhold på stedet gir rimelig grunn til det, jf. straffeprosessloven § 224. Politiet må i slike tilfeller være bevisst på behovet for straksetterforskning. Straksetterforskning og PPS er det samme.

Politiet kan på selvstendig grunnlag utføre ordensoppdrag og/eller iverksette undersøkelser på bakgrunn av tips, anmeldelse fra andre, mv., om mulige brudd på dyrevelferdsloven. Politiet kan også opprette en straffesak på eget initiativ. Mattilsynet skal så snart som mulig underrettes om dette. Det bør også avklares om saken allerede følges opp i forvaltningssporet.

Dyrevelferdsloven gjelder også for fisk.

03

Møtepunkter

Det er avtalt årlige samarbeidsmøter på sentralt nivå mellom politiet og Mattilsynet på adekvat ledernivå, jf. den sentrale samarbeidsavtalen. Det er også avtalt at det skal avholdes årlige samarbeidsmøter regionalt mellom de enkelte politidistriktene og regionene i Mattilsynet. Aktuelle tema fremgår av samarbeidsavtalen.

I tillegg til disse møtene bør det inngås en egen avtale regionalt som sikrer regelmessige møter. Disse møtene er viktige for å avklare prioritering

og felles forståelse av saker og tema, for informasjonsdeling (hva skal deles og hvordan) og for evaluering av saker. Andre aktuelle tema for møtene er kompetansehevende tiltak, kriminalitetsforebyggende arbeid og statistikk.

Det skal også tilrettelegges for tett dialog mellom politiet og Mattilsynet i enkeltsaker, både i forvaltings- og straffesaker.

Dyrevelferdsloven § 4 fastsetter at enhver som påtreffer et dyr som åpenbart sykt, skadet eller hjelpeløst, så langt som mulig skal hjelpe dyret.

04

Informasjonsdeling

4.1 Mattilsynet deler informasjon med politiet

Forvaltningsloven § 13 b nr. 6 er den sentrale bestemmelsen for Mattilsynet om deling av taushetsbelagt informasjon med politiet og påtalemyndigheten. Det fremgår her at taushetsplikten ikke er til hinder for «at forvaltningsorganet anmelder eller gir opplysninger om lovbrudd videre til politiet og påtalemyndigheten når det finnes ønskelig av allmenne omsyn eller forfølgning av lovbruddet har naturlig sammenheng med avgiverorganets oppgaver».

Dette betyr at Mattilsynet også har anledning til å dele opplysninger i forkant av en anmeldelse. Om Mattilsynet for eksempel avdekker vanskjøtsel eller mishandling av dyr, så kan de kontakte politiet og gi informasjon om forholdene. Da kan det opprettes en dialog med politiet om videre håndtering av saken, blant annet for å vurdere en eventuell anmeldelse. Er Mattilsynet i tvil om mistanken er sterk nok til å oppheve taushetsplikten, kan opplysninger anonymiseres i den innledende kontakten med politiet og/eller påtalemyndigheten.

Politiet skal jobbe kunnskapsbasert og være i forkant av kriminaliteten. Det er derfor viktig at Mattilsynet på nasjonalt nivå, men også på regionalt og lokalt nivå, deler informasjon med poli-

tiet om trender, aktører, miljøer, modus og hendelser innen dyrevelferdskriminalitet, utover det som fremgår i anmeldelser. Slik kan politiet styre sine ressurser dit truslene er størst. Mattilsynet skal derfor vurdere om mottatte bekymringsmeldinger eller forhold avdekket på tilsyn bør bringes til politiets kunnskap, selv om forholdet ikke anmeldes.

Dersom det er opprettet en straffesak, skal Mattilsynet, etter anmodning fra politiet, eller etter en vurdering fra tilsynets side, sende tilsynsrapporter og vedtak til politiet. Dette gjelder også vedtak (og forhåndsvarsel) om aktivitetsforbud.

I alle tilfeller der Mattilsynet fatter vedtak om aktivitetsforbud etter dyrevelferdsloven § 33, skal det sendes informasjon om vedtakets innhold og varighet til postmottaket i det aktuelle politidistriktet, og/eller til en annen avtalt mottaker, slik at dette kan føres på vedkommende i politiets register. Også endringer i slike forbud må formidles til politiet. Det er viktig at politiet er kjent med hvem som har forbud mot hold av ulike typer dyr eller aktiviteter etter dyrevelferdsloven, slik at politiets patruljer kan reagere dersom det avdekkes brudd på disse forbudene, se punkt 7.5. Opplysninger om aktivitetsforbud skal derfor alltid

føres i Indicia, samt i Strasak dersom forbudet er tilknyttet en straffesak.

Produksjonstilskudd

Mattilsynet har ansvar for å orientere landbruksforvaltningen om brudd på dyrevelferdsloven med tanke på avkortning av produksjonstilskudd, jf. samarbeidsavtalen med landbruksforvaltningen. Politiet skal holdes orientert av Mattilsynet om denne prosessen i en pågående straffesak.

4.2 Politiet deler informasjon med Mattilsynet

Om politiet i sin tjeneste får kunnskap om mulige brudd på dyrevelferdsloven skal Mattilsynet som hovedregel varsles, for eksempel der politiet i forbindelse med tips, patruljevirkosomhet, ordensoppdrag eller etterforskning av ulike saker får opplysninger om, eller kommer over forhold som kan være lovbrudd. Mattilsynet skal varsles selv om forholdet også kan medføre at politiet på eget initiativ oppretter anmeldelse og eventuelt iverksetter etterforskning. Anmeldelsen bør også forelegges Mattilsynet før etterforskning iverksettes, jf. påtaleinstruksen § 7-3 annet ledd. Dette gjelder ikke når det iverksettes straksetterforskning eller andre etterforskningskritt som ikke kan vente. Det foreligger også en alminnelig samordningsplikt i straffeprosessloven § 229 tredje ledd, jf. pkt. 8.4.

Politiet kan dele informasjon med Mattilsynet som ledd i saksbehandling for å forebygge eller avverge straffbare handlinger, og som ledd i et kriminalitetsforebyggende samarbeid med Mattilsynet, jf. politiregisterloven §§ 26–28. Politiet kan også dele informasjon i den utstrekning det er nødvendig for utøvelsen av tjenesten når politiet bistår Mattilsynet. Videre kan politiet dele informasjon med Mattilsynet når det er i tilsynets interesse og det gjør dem bedre i stand til å utøve sine oppgaver, jf. politiregisterloven § 30. Eksempler på dette er ved behov for opplysninger når Mattilsynet vurderer aktivitetsforbud, eller når Mattilsynet mottar en melding om vold mot dyr slik at politiets kjennskap til voldshistorikk er relevant. Det samme gjelder risikofaktorer som rus og psykiatri. Personlige opplysninger (såkalte

OO-dokumenter), typisk rettspsykiatriske vurderinger, kan være avgjørende for spørsmål om aktivitetsforbud. Da kan Mattilsynet gis innsyn på nærmere vilkår etter reglene i politiregisterloven. Innsynsanmodningen vurderes av den behandlingsansvarlige i politiet.

Politiet bør også dele informasjon med Mattilsynet om trender, aktører, miljøer, modus og hendelser når det er mulig.

Politiet skal vurdere å varsle Mattilsynet ved bekymring om en dyreholders kompetanse, noe som også kan være nødvendig selv om det aktuelle dyreholdet er opphørt. Se dessuten plikten som enhver har til å varsle Mattilsynet eller politiet i dyrevelferdsloven § 5. Når politiet mottar slike varsler, skal de varsle Mattilsynet videre.

4.3 Generelt ved informasjonsdeling

Det skal alltid sikres notoritet rundt informasjonsdeling mellom politiet og Mattilsynet, det vil si at det må registreres at informasjon er delt.

Om det iverksettes tiltak på bakgrunn av delt informasjon, i straffesak og/eller forvaltningssak, bør etaten som delte informasjonen, om mulig informeres. Det bør også sikres notoritet rundt oppfølging av delt informasjon.

Foto: Pixabay

05

Intern opplæring

God intern opplæring er viktig for å sikre høy kvalitet på saksbehandlingen i dyrevelferdssaker.

Både politiet og Mattilsynet skal sørge for utvikling av kompetansehevede tiltak og opplæringsmateriell, samt nødvendig opplæring av ansatte. Det er spesielt viktig at opplæringen inkluderer ansatte som jobber ute i felt, der dyrevelferdssaker avdekkes. De ansatte må gjøres kjent med, og benytte, interne rutinebeskrivelser, sjekklister og/eller tiltakskort for håndtering av saker innen dyrevelferdskriminalitet.

5.1 Mål for opplæring

- Mattilsynet må ha forståelse for bevisinnhenting, beviskrav og skyldkrav i straffesaker.
- Mattilsynet må ha kunnskap om innhenting og presentasjon av fakta i straffesaker.
- Politiet må ha grunnleggende kunnskap om dyrevelferd og dyrevelferdsloven.
- Politiet må kjenne til Mattilsynets arbeidsmetoder og virkemidler.
- Politiet og Mattilsynet bør i samarbeid gjennomføre kurs og eventuelt trene på håndtering av dyrevelferdssaker.
- Begge etater skal formidle kunnskapsmateriell og gjøre dette lett tilgjengelig for sine ansatte.
- Ressurspersoner fra politiet og Mattilsynet skal inviteres til hverandres fagdager.

Dyr har egenverdi uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker.

06

Mediehåndtering

I saker som har interesse for mediene varsles kommunikasjonsavdelingen i hver etat. Kommunikasjonsavdelingene avklarer, ved behov, den videre prosessen seg imellom. Som hovedregel skal kun politiet uttale seg til mediene i straffesaker. Mattilsynet skal ikke uttale seg om eller bekrefte at en sak er anmeldt, med mindre det er avklart med politiet. Bilder eller film som politiet skal bruke som bevis i en straffesak, skal av hensyn til saken ikke gis ut før det er fremlagt i retten. Ankemuligheter er ikke til hinder for utlevering av bilder og film innenfor reglene om taushetsplikt. Men det skal alltid, også i avsluttede straffesaker, utøves skjønnt med hensyn til hvilke bilder og filmer som offentliggjøres.

Mediestrategi som en del av forebyggende arbeid bør også være et tema i det regionale samarbeidet, både generelt og på saksnivå. Utlevering av bilder til mediene er aktuelt som en del av det kriminalitetsforebyggende arbeidet. Et siktemål i forventningsbrevet er å bevisstgjøre publikum, slik at de varsler om dyr som utsettes for alvorlige lovbrudd og flere overtredelser avdekkes, jf. dyrevelferdsloven § 5.

Mattilsynet utgir årlige og tertialvise dyrevelferdsrapporter¹ som gir oversikt over tilsynet med, og statusen for, dyrevelferden i Norge. Disse medfører normalt medieomtale og bør brukes aktivt i det forebyggende arbeidet.

Det er viktig at alvorlige saker anmeldes. Som utgangspunkt skal alle overtredelser som kvalifiserer til betinget eller ubetinget fengsel, anmeldes.

Foto: Dyreklinikken Bergen Vest

¹ https://www.mattilsynet.no/dyr_og_dyrehold/dyrevelferd/rapporter_om_dyrevelferd/

Samarbeidsformer

7.1 Politiet bistår Mattilsynet ved tilsyn

Politiet skal hjelpe til med gjennomføring av tilsyn og vedtak når Mattilsynet ber om det, jf. dyrevelferdsloven § 32 femte ledd. Slike ordensoppdrag vil for eksempel være aktuelt når det er en sikkerhetsrisiko forbundet med tilsynet, eller når Mattilsynet trenger bistand ved gjennomføring av tilsyn eller tiltak. Ordensoppdrag utføres etter politilovens regler.

Dersom politiet er med Mattilsynet for å bistå ved tilsyn og saken endrer karakter og blir en straffesak (anmeldessak), må det tydeliggjøres at politiet tar over ansvaret. Da er det straffeprosesslovens regler som gjelder.

Dersom det under tilsyn som gjennomføres av Mattilsynet alene avdekkes alvorlige straffbare forhold som bør eller skal anmeldes, bør som hovedregel politiet tilkalles slik at de kan sette i gang etterforskning, herunder sikre bevis.

7.2 Mattilsynet bistår politiets etterforskning

Det vises til Riksadvokatens instruks av 30.08.2019, om politiets samarbeid med forvaltningsorganer i straffesaker.²

Påtaleinstruksen § 7-2 annet ledd angir at ved anmeldelse av «overtredelse av bestemmelser som er undergitt ubetinget offentlig påtale, men hvor det er etablert en særskilt kontrollmyndighet, bør anmeldelsen forelegges vedkommende myndighet før etterforskning iverksettes». Videre pålegger straffeprosessloven § 229 tredje ledd påtalemyndigheten en samordningsplikt i saker hvor overtredelsesgebyr eller andre forvaltningsmessige virkemidler etter dyrevelferdsloven kan være aktuelle. Se nærmere under pkt. 8.4.

Mattilsynet kan bistå politiet som fagkyndige gjennom for eksempel rapporter eller uttalelser, vitneavhør, ved ransaking på stedet og/eller som bisitter under avhør. Mattilsynets rolle må tydeliggjøres av politiet overfor den eller de personene det gjelder.

Skal representanter fra Mattilsynet inngå i etterforskningsgruppen, må det skrives en samarbeidsavtale i den aktuelle saken om hvem som deltar, med hva slags bistand og hvor lenge. Se eksempel på slik avtale i vedlegg 6. Inspektører som inngår i samarbeidsavtalen, bør av habilitetshensyn avstå fra å føre tilsyn eller fatte forvaltningsvedtak knyttet til den aktuelle virksomheten eller personen mens etterforskningen pågår.

² <https://www.riksadvokaten.no/document/instruks-om-straffesakssamarbeid-med-forvaltningsorganer/>

Det skal alltid sikres notoritet rundt bistand som Mattilsynet gir i anledning straffesaker.

7.3 Felles aksjoner

En felles aksjon mellom politiet og Mattilsynet kan være et godt tiltak for å forebygge og bekjempe dyrevelferdskriminalitet. Felles aksjoner kan gjennomføres som en del av en straffesak eller som en kontrollaksjon som har som mål å forebygge og avdekke brudd på dyrevelferdsloven. Ett eksempel på en forebyggende aksjon, er at Mattilsynet og politiet felles går ut i media for å orientere om en problemstilling, som for eksempel en oppfordring om å ikke la hunden bli igjen i bilen en varm sommerdag, herunder hvilke konsekvenser det kan få for hunden og at det kan medføre straffereaksjon. Temaene for felles planlagte aksjoner bør basere seg på kunnskap om hva som er de største truslene og utfordringene på dyrevelferdsområdet i det enkelte distrikt, eller på konkrete alvorlige meldinger. Politiet og Mattilsynet bør samarbeide i forkant, underveis og i etterkant av aksjonen.

Ved enhver aksjon må det avklares om det aksjoneres etter Mattilsynets hjemler, eller om det er en aksjon etter straffeprosessuelle regler, og/eller om det er en del av et kriminalitetsforebyggende arbeid der man på forhånd har inngått en skriftlig avtale.

7.4 Midlertidig forvaring av dyr etter dyrevelferdsloven § 32

Både Mattilsynet og politiet kan etter dyrevelferdsloven § 32 ta dyr i midlertidig forvaring for å sikre nødvendig tilsyn og stell. Dette er en forvaltningsreaksjon, og hos politiet fatter en jurist vedtak om dette. Politiets vedtak må sammen med øvrige relevante opplysninger sendes Mattilsynets postmottak så raskt som mulig. Dersom Mattilsynet ikke stadfester vedtaket innen 7 dager faller grunnlaget for forvaringen bort. Det er en fordel om politiet i tillegg forsikrer seg gjennom telefon eller e-post om at Mattilsynet lokalt informeres om politiets vedtak og om hvor dyret befinner seg. Mattilsynet fatter deretter vedtak om hvorvidt dyret skal tilbakeføres, omplasseres eller avlives. Denne avgjørelsen skal tas i løpet av noen få uker. I den forbindelse er det ofte nødvendig for

Mattilsynet å innhente ytterligere informasjon fra politiet som vil være av betydning for vurderingen. Det er da viktig at politiet oversender relevant informasjon til Mattilsynet så snart som mulig.

Se vedlegg 5 med eksempel på vedtak fra politiet.

7.5 Aktivitetsforbud etter dyrevelferdsloven § 33

Mattilsynet kan ilegge personer nødvendige forbud mot aktiviteter omfattet av dyrevelferdsloven dersom minimum ett av følgende inngangsvilkår er oppfylt: En person unnlater å etterkomme vesentlige pålegg fra Mattilsynet eller overtrer grovt eller gjentatte ganger bestemmelser gitt i eller i medhold av dyrevelferdsloven. I enkeltvedtaket om aktivitetsforbud fastsetter Mattilsynet en dato for ikrafttredelse. Vedtaket gjelder fra denne datoen, også dersom det påklages.

Aktivitetsforbud kan også gis av domstolen i forbindelse med en straffesak. Det vil da ikke gjelde før dommen er rettskraftig.

Politiet og påtalemyndigheten har ikke hjemmel til å gi aktivitetsforbud.

Forarbeidene angir at Mattilsynet bør unngå å ilegge aktivitetsforbud dersom forholdet blir anmeldt. Det er likevel et klart behov for at Mattilsynet fatter vedtak om aktivitetsforbud i tilfeller der vilkårene er oppfylt og Mattilsynet mener det er nødvendig å hindre en person i å håndtere dyr. Det vil for eksempel være når en person klart ikke er kompetent til å ha dyr, enten det er på grunn av psykiatri eller annen sykdom, svakt evnenivå, uakseptable holdninger, omfattende voldshistorikk e.l. Det vil alltid ta tid fra et forhold avdekkes, til en straffesak kommer opp til domstolbehandlingen. Videre kan en straffesak bli anket, og det vil da ta ytterligere tid før dommen i straffesaken er rettskraftig. Det kan derfor være nødvendig at Mattilsynet ilegger aktivitetsforbud frem til domstolene får tatt endelig stilling til spørsmålet. Det bør presiseres i vedtaket at dersom en domstol idømmer aktivitetsforbud i forbindelse med en straffesak, gjelder forbudet inntil rettskraftig dom foreligger. At domstolen frifinner og/eller ikke finner grunn til å idømme aktivitetsforbud, opphever

«/ Disse retningslinjene har som mål å forebygge, avdekke og straffeforfølge mishandling, vanstell og andre alvorlige brudd på dyrevelferdsloven. /»

God intern opplæring er viktig for å sikre høy kvalitet på saksbehandlingen i dyrevelferdssaker.

Foto: Inger Helen Stenevik

ikke tilsynets vedtak, og er heller ikke til hinder for at Mattilsynet ilegger aktivitetsforbud.

Dersom politiet henlegger en anmeldelse, må Mattilsynets videre håndtering blant annet bero på hva som var årsaken til henleggelsen. Henleggelse kan for eksempel skje dersom det er tvil om personen har vært/er utilregnelig, eller på grunn av bevisets stilling. Dette er forhold som ikke trenger å være et hinder for at Mattilsynet ilegger aktivitetsforbud.

Aktivitetsforbud er ikke straff, i motsetning til rettighetstap etter straffelovens bestemmelser. Aktivitetsforbud gis utelukkende for å hindre fremtidig belastning for dyr. Det betyr at selv om inngangsvilkårene er oppfylt, må Mattilsynet eller domstolen i det enkelte tilfellet foreta en konkret vurdering av om det faktisk er nødvendig å gi vedkommende et slikt forbud for å hindre fremtidige brudd på regelverket om dyrevelferd. Forbudet må i omfang og varighet stå i rimelig forhold til formålet med forbudet.

Både Mattilsynet og politiet skal orientere hverandre i tilfeller der aktivitetsforbud er ilagt. Orientering om aktivitetsforbud skjer via etatenes postmottak eller til bestemte mottakere etter nærmere avtaler. Se også pkt. 4.1.

Brudd på aktivitetsforbud

Brudd på aktivitetsforbud er straffbart etter dyrevelferdsloven § 37. Det er derfor viktig at både Mattilsynet og politiet registrerer aktivitetsforbud i sine systemer slik at brudd fanges opp.

Dersom Mattilsynet avdekker eller mistenker brudd på, eller medvirkning til brudd på aktivitetsforbud, skal Mattilsynet som hovedregel anmelde.

Avdekker politiet brudd på aktivitetsforbud, må Mattilsynet varsles umiddelbart, og straffesak bør opprettes. Politiet skal så langt det er praktisk mulig, ta dyret i forvaring inntil Mattilsynet kan overta det. Siden dyreholder allerede har et aktivitetsforbud, trengs det i dette tilfellet ikke fattes vedtak om midlertidig forvaring. Politiet formidler informasjon til Mattilsynet ved å kontakte tilsynets beredskapsvakt.

Der en person har oppnådd utbytte ved å bryte et aktivitetsforbud, for eksempel ved å få slakteoppgjør for dyr som er holdt ulovlig, kan dette utbyttet inndras, jf. straffeloven § 67. Påtalemyndigheten kan beslutte inndragning ved et inndragningsforelegg, uavhengig av straffesak.

08

Fremgangsmåte i saker som anmeldes

8.1 Mattilsynet avdekker alvorlige brudd på dyrevelferdsloven under et tilsyn

Dersom Mattilsynet på tilsyn avdekker alvorlige brudd på dyrevelferdsloven, skal:

- Mattilsynets inspektør ta kontakt med sin leder eller jurist for vurdering og for å få avklart om saken umiddelbart skal anmeldes.
- Politiet varsles slik at de kan vurdere om de skal rykke ut og/eller iverksette etterforskning.

Er Mattilsynet i tvil om saken skal anmeldes umiddelbart, bør politiet uansett varsles under tilsynet, slik at de kan vurdere om de vil rykke ut og eventuelt iverksette etterforskning på stedet.

Når politiet har rykket ut til stedet og iverksatt etterforskning, bør politiet og Mattilsynet på et tidlig stadium sammen oppsummere sakens status og avklare veien videre. Her bør alvorlighetsgrad avklares, hvilke bestemmelser som kan ha blitt brutt og hvilke bevis som foreligger. Deltakere fra politiet bør være en etterforsker og også påtaleansvarlig/påtalejurist dersom det er hensiktsmessig. Fra Mattilsynet bør én eller flere inspektører og om hensiktsmessig en jurist møte.

Tema under møtet kan være:

- Aktuelle etterforskningsskritt.
- Bruk av tvangsmidler.
- Hvilken dokumentasjon som bør innhentes.
- Hvilke undersøkelser som skal gjøres av dyr (veterinærundersøkelse, holdvurdering mv.).
- Om det skal gjennomføres obduksjon.
- Momenter til avhør.
- Behovet for sakkyndige på dyrevelferd, dyreadferd etc.
- For politiet: Se tiltakskort for «vold og mishandling av dyr» og «dyr i nærings-sammenheng».

8.2 Mattilsynet beslutter å anmelde lovbrudd i etterkant av et tilsyn

Under tilsynet er det viktig at Mattilsynet sikrer god dokumentasjon, herunder:

- Foto og film: avstandsbilder/kontekstbilder og nærbilder. Når er bildene tatt, hvem tok dem, hva viser bildene, osv. Se vedlegg om illustrasjonsmappe.
- Skriftlig dokumentasjon: hvem har sendt eller overlevert dokumentasjonen, sted og plassering, og hvem har skaffet den.
- Undersøkelser (inkludert obduksjoner): av hvilke dyr, av hva, omfang og alvorlighet.

- Forklaringer: En umiddelbar forklaring fra dyreholder og eventuelle vitner kan ha stor betydning. Om mulig bør det sikres en forklaring, og denne bør nedtegnes innen kort tid. Se om spørsmålet om innhenting av opplysninger og selvinkriminering i det følgende.

Innhenting av opplysninger og selvinkriminering

Aktørene Mattilsynet fører tilsyn med, har plikt til å gi opplysninger og dokumentasjon som har saklig sammenheng med tilsynsansvaret. Denne plikten har imidlertid en skranke mot selvinkrimineringsprinsippet, som verner en person som mistenkes for en straffbar handling fra å måtte bidra til egen domfellelse. En mistenkt har for eksempel rett til å ikke avgi forklaring om forhold som kan utsette hen selv for straff. Vernet gjelder ikke innhenting av bevis som en mistenkt gir frivillig. Vernet gjelder heller ikke for innhenting av bevis i forbindelse med øvrige forvaltningsoppgaver tilsynet måtte ha, som ikke knytter seg til den straffbare handlingen.

Forvaltningsloven § 48 fastsetter at forvaltningsorganet «skal» gjøre parter «oppmerksom på at det kan foreligge en rett til ikke å svare på spørsmål eller utlevere dokumenter eller gjenstander når svaret eller utleveringen vil kunne utsette vedkommende for administrativ sanksjon eller straff». Straffeprosessloven § 232 bestemmer at en mistenkt i en straffesak ikke har plikt til å forklare seg i avhør. Det samme gjelder vitner i noen tilfeller, jf. straffeprosessloven § 123.

Forvaltningens opplysningsplikt inntreffer først når situasjonen er slik at selvinkrimineringsvernet faktisk slår inn, altså når det er snakk om mistanke om et straffbart forhold som kan lede til overtredelsesgebyr eller straff. Det er vanskelig å gi noen uttømmende beskrivelse av i hvilke situasjoner, og når, vernet kan eller vil inntre på stadiet for informasjonsinnhenting under tilsyn. Men det vil med sikkerhet inntre dersom tilsynet på stedet vurderer at det er forhold som skal politianmeldes. Er det usikkerhet under tilsynet om

Husdyr er helt og fullt prisgitt menneskene som har ansvar for dem.

det er forhold som skal anmeldes, kan – og noen ganger bør – det gis veiledning om vernet som kan foreligge. En kort generell veiledning som gjør at personen blir oppmerksom på sine rettigheter, er normalt tilstrekkelig. At slik veiledning er gitt bør dokumenteres.

Er Mattilsynet i tvil under tilsynet, bør politiet uansett varsles slik at de kan vurdere om de vil rykke ut og eventuelt iverksette etterforskning på stedet.

8.3 Anmeldelse av overtredelser

Mattilsynet skal som hovedregel anmelde alle alvorlige overtredelser av dyrevelferdsloven i samsvar med føringene som følger av Mattilsynets retningslinjer for bruk av virkemidler. Dette gjelder blant annet når lovbruddet har fått store konsekvenser for dyrs velferd eller handlingen eller unnlatelsen er egnet til å ha slike konsekvenser. Typiske eksempler vil være vold mot dyr og vanstell av dyr.

Politianmeldelse kan også være aktuelt når Mattilsynets virkemidler av andre årsaker ikke vil være en tilstrekkelig reaksjon på forholdet. Hva som utgjør en alvorlig overtredelse, er en dynamisk vurdering som kan endre seg med ny rettspraksis og kunnskap og holdninger i samfunnet. Det er derfor viktig å følge med på samfunns- og rettsutviklingen og drive rettsutvikling på området.

Det er viktig at alvorlige saker anmeldes. Som utgangspunkt skal alle overtredelser som antas å kvalifiserer til betinget eller ubetinget fengsel, anmeldes. Mattilsynet skal ikke la være å anmelde forhold selv om politiet oppgir at de ikke har kapasitet til å etterforske saken. Tilsvarende bør ikke Mattilsynet unnlate å anmelde fordi det er ressurskrevende å følge opp anmeldelsen i samarbeidet med politiet.

Når et straffbart forhold er avdekket og Mattilsynet har besluttet å følge opp med anmeldelse, er det viktig å sende anmeldelsen til politiet så raskt som mulig. På den måten får politiet mulighet til å sikre flyktige bevis og ellers ta i bruk tvangsmidler, som for eksempel ransaking. Dette

er også viktig for å unngå strafferabatt på grunn av lang saksbehandlingstid. Mattilsynet kan enten sende en foreløpig anmeldelse eller en anmeldelse der det oppgis at ytterlige informasjon og dokumentasjon blir ettersendt.

Det kan også opprettes kontakt med politiet i forkant av en anmeldelse for avklaring av anmeldelsens innhold og hvilken dokumentasjon som må vedlegges, og/eller ettersendes.

8.4 Under etterforskning

Samarbeid og samordningsplikt

Det er viktig med et godt og effektivt samarbeid i alle straffesaker. Etterforskningen skal ha adekvat fremdrift. Lang saksbehandlingstid kan føre til nedsatt straff og mindre allmenn- og individualpreventiv virkning.

Straffeprosessloven § 229 tredje ledd angir en samordningsplikt i saker hvor overtredelsesgebyr eller andre forvaltningsmessige virkemidler etter dyrevelferdsloven kan være aktuelle. Bestemmelsen pålegger påtalemyndigheten å avklare i samråd med Mattilsynet om forholdet skal forfølges strafferettslig, administrativt, eller både strafferettslig og administrativt.

Overtredelsesgebyr skal ikke benyttes av Mattilsynet dersom saken etterforskes av politiet, fordi overtredelsesgebyr er å anse som straff. Det kan da oppstå fare for brudd på forbudet mot dobbeltstraff, jf. EMK protokoll 7, artikkel 4.

Dersom politiet avslutter etterforskningen med en negativ påtaleavgjørelse (henleggelse), må Mattilsynet bli informert slik at de kan vurdere overtredelsesgebyr. Se også nedenfor pkt. 8.5 om overføring av sak til forvaltningen der det anses mest hensiktsmessig, jf. straffeprosessloven § 71 c. Mattilsynet kan også ha rett til å klage over henleggelsesbeslutning, jf. straffeprosessloven § 59 a.

Saksmøte

Når politiet starter etterforskning i saker anmeldt av Mattilsynet, kaller politiet eller Mattilsynet ved behov inn til et møte der saken gjennomgås. Et

slikt møte kan også finne sted når politiet eller andre har anmeldt kriminalitet mot dyr. Etter møtet kan Mattilsynet supplere saken med flere opplysninger og viktig dokumentasjon. Vurderes et møte ikke å være nødvendig, bør det sendes kortfattet informasjon til Mattilsynet når etterforskningen startes.

Mattilsynet følger opp forvaltningsmessig parallelt med straffesaken

At politiet innleder etterforskning, er ikke til hinder for at Mattilsynet ivaretar sine oppgaver og benytter sine tilsynshjemler og virkemidler (unntatt overtredelsesgebyr). Mattilsynet skal prioritere tilsynet med dyrevelferd og skal følge opp saken og fatte nødvendige vedtak parallelt med politietterforskningen, for eksempel vedtak om retting av forhold eller avvikling og aktivitetsforbud. Tilsynsarbeid må koordineres med politi og påtalemyndighet med tanke på fare for bevisforspillelse. Mattilsynet skal holde politiet orientert om bruk av virkemidler eller dersom det kommer frem nye elementer i saken som kan være av betydning for etterforskningen. Tilsyn skal ikke erstatte eller skje i stedet for etterforskingskritt på vegne av politiet når etterforskning er iverksatt.

8.5 Påtalevurdering

Saken sendes til Mattilsynet for uttalelse

Etter at saken er ferdig etterforsket, men før politijurist påtaleavgjør saken eller sender den til statsadvokaten for avgjørelse, skal den som hovedregel sendes til Mattilsynet for uttalelse.

Mattilsynet skal gi sin uttalelse uten ugrunnet opphold.

I uttalelsen skal Mattilsynet basere seg på de dokumenter de har fått oversendt av politiet, jf. politiregisterloven, og bevisene som fremgår der. Dersom det ikke allerede fremgår av anmeldelsen, bør uttalelsen inneholde:

- En kort gjengivelse av hendelsesforløpet og fakta uttalelsen baserer seg på.
- En angivelse av lov- og forskriftsbestemmelsene Mattilsynet anser for å være brutt.
- Hvor alvorlige eventuelle brudd er.

- En angivelse av ansvarlig(e) for dyreholdet (ansvarlig for drift i foretaket, daglig stell og oppfølging mv.).
- Eventuelle opplysninger om utbytte og/eller gjenstander som kan vurderes inndratt.
- Eventuell anbefaling om påstand om aktivitetsforbud.

Hva slags straff som bør ilegges og størrelse på eventuelt forelegg angis ikke. Dette overlates til politiets påtaleansvarlige, men forholdet kan drøftes med Mattilsynet. Det bør opplyses om nivået på overtredelsesgebyr i tilsvarende saker.

Overføring av straffesak til forvaltningen

Straffeprosessloven § 71 c gir påtalemyndigheten muligheten til å henlegge en straffesak og overføre saken til forvaltningen for administrativ sanksjon hvis vilkårene for straff eller offentlig påtale ikke er oppfylt, eller hvis det anses mest hensiktsmessig å reagere med administrativ sanksjon fremfor med straff. Bestemmelsen gjelder på alle nivåer i straffesaksbehandlingen. Forarbeidene til bestemmelsen som ble tilføyd i 2016, Prop. 62 L (2015-2016) pkt. 34.2, uttaler:

§ 71 c gir påtalemyndigheten en selvstendig hjemmel for å unnlate å reagere med en straffereettslig reaksjon der vilkårene for straff er oppfylt. Paragrafen gjelder uavhengig av straffeprosessloven § 62 a og ulovfestede regler om etterforsknings- og påtaleplikt.

Påtalemyndighetens overføring er en del av påtalemyndighetens og forvaltningens samlede forfølgning. Det er hensiktsmessig at det er dialog mellom påtalemyndigheten og Mattilsynet om spørsmålet om overføring, for eksempel dersom påtalemyndigheten er usikker på om det er hjemmel for å ilegge administrativ sanksjon og eventuelt hvor streng administrativ sanksjon som er aktuell. Dette ivaretas gjennom samordningsplikten etter straffeprosessloven § 229 tredje ledd.

Forutsetningen for overføring er at påtalemyndigheten antar at det kan foreligge overtredelse som gir grunnlag for administrativ sanksjon som definert i forvaltningsloven § 43. Saker som ikke kan

Dyrevelferdsloven skal fremme respekt for dyr.

Foto: Tone Strømsnes Olsen

forfølges administrativt ved illeggelse av overtredelsesgebyr skal derfor ikke overføres. I saker hvor vilkårene for straff er oppfylt bør alvorlighetsgraden på overtredelsen og preventive hensyn, inngå i vurderingen av om det er hensiktsmessig, og herunder forholdsmessig, å overføre saken til forvaltningen. Rettssikkerhetshensyn er viktig, og det ulovfestede kravet til forsvarlig saksbehandling gjelder også ved påtalemyndighetens avgjørelse av spørsmålet om overføring. Henleggelse med overføring til forvaltningen har kode 172.

Se også Riksadvokatens «Nasjonal instruks om samarbeid med forvaltningsorganer i straffesak» av 30.08.2019.

Inndragning

Utbyttet av en straffbar handling eller verdien av det skal inndras, jf. straffeloven § 67. Dette gjelder for eksempel sparte utgifter til fôr og veterinær, samt til reparasjoner i husdyrrom. Det kan også gjelde gevinst av dyrehold som er forbudt for vedkommende ved aktivitetsforbud.

Gjenstander brukt til eller fremskaffet ved en straffbar handling kan inndras, jf. straffeloven § 69. Dette gjelder for eksempel ulovlig utstyr (strømhalsbånd o.l.), gjenstander benyttet til vold, redskaper brukt til uforsvarlig håndtering eller avliving av dyr, utstyr som fjøsinnretninger, landbruksmaskiner-/redskaper, PC-er osv.

Forebyggende inndragning kan også finne sted dersom det på grunn av tingens art (typisk våpen, strømstav o.l.) og det etter forholdene for øvrig er en nærliggende fare for at tingen vil bli gjort til gjenstand for eller brukt til en straffbar handling, jf. straffeloven § 70. I vurderingen av om det foreligger «nærliggende fare» vil tidligere ilagt aktivitetsforbud være relevant.

Politiet må ta kontakt med landbrukskontoret for å få informasjon om avkortning av produksjonstilskudd.

Påtalejuristens vurdering av påstand om aktivitetsforbud

Påtalemyndigheten må alltid avklare med Mattilsynet om de har ilagt eller skal ilagge aktivitetsforbud. Dersom det er tilfelle og vedtaket om aktivitetsforbud bygger på et mer omfattende faktum enn det som er grunnlaget for tiltalen, bør det normalt ikke legges ned påstand om aktivitetsforbud i straffesaken.

Dersom Mattilsynet kun har ilagt aktivitetsforbud med bakgrunn i det forholdet som anmeldes til politiet, bør det vurderes å nedlegge påstand om aktivitetsforbud i forbindelse med straffesaken.

Hvis man ikke har holdepunkter for å vite når den tiltalte vil kunne drive dyrehold på en lovlig måte, bør det nedlegges påstand om at tiltalte dømmes til aktivitetsforbud inntil videre. Det er viktig å få med i domsslutningen at forbudet kan oppheves helt eller delvis av Mattilsynet etter søknad.

Etter påtaleavgjørelse

Politiet skal varsle Mattilsynet lokalt om utfallet av påtalevurderingen, herunder oversende forelegg og tiltalebeslutninger.

8.6 Rettsforhandling

Vitneforberedelser

Ofte blir én eller flere av Mattilsynets medarbeidere innkalt som vitne i rettsaker. Mattilsynet ønsker å vite hvilke medarbeidere som skal vitne, så snart dette er klart, og det kan være hensiktsmessig å avklare hvem som kan belyse saken på best mulig måte før eventuelle vitner kalles inn. Mattilsynet vil da informere disse om hva det innebærer å vitne i en rettsak, deres rolle og hvordan de skal forberede seg. Det er ønskelig at aktor i forkant informerer vitnet om hva han eller hun skal forklare seg om innenfor de straffeprosessuelle rammene som foreligger, for eksempel kun om observasjoner eller også om regelverk, praksis, tidligere tilsynshistorikk, etterfølgende omstendigheter eller lignende.

Unntak fra taushetsplikten

Mattilsynets ansatte er underlagt lovbestemt taushetsplikt jf. forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1. I forbindelse med tilsyn og annen kommunikasjon med personer som senere anmeldes for brudd på dyrevelferdsloven, vil Mattilsynets medarbeidere normalt bli kjent med taushetsbelagte personlige opplysninger.

I tilfeller der medarbeidere fra Mattilsynet skal vitne i en straffesak, vil det gjerne være nødvendig å føre bevis for opplysninger som er underlagt taushetsplikt, for å sikre at saken blir så godt opplyst som mulig.

Mattilsynet sørger i så fall for å innhente samtykke til fritak fra lovbestemt taushetsplikt fra Landbruks- og matdepartementet, jf. straffeprosessloven § 118, slik at den aktuelle medarbeideren kan gi forklaring i retten uten hinder av taushetsplikten.

Mattilsynet sender departementets samtykke til politiet, som sørger for å legge det frem i retten.

Bistand under rettsforhandlingene

I omfattende eller særlig kompliserte saker vil aktor kunne ha nytte av at en medarbeider fra Mattilsynet følger saken som bisitter.

Foto: Tone Strømsnes Olsen

Det er viktig med et godt og effektivt samarbeid mellom Mattilsynet og politiet i alle straffesaker.

Ofte vil én eller flere av Mattilsynets medarbeidere som ikke er innkalt som vitner, følge hovedforhandlingen som tilhørere.

8.7 Når rettskraftig dom/avgjørelse foreligger

Politiet skal sende vedtatte forelegg og dommer til det lokale Mattilsynet. Dette gjelder både i saker der Mattilsynet har anmeldt saken, og dersom saken er anmeldt av politiet selv eller andre.

Politiet har et internt register på KO:DE over rettskraftige forelegg og dommer på miljøkrimfeltet. Link til oversikten «Avgjørelser» finnes på temasiden «Miljøkriminalitet». For å sikre kunnskaps-

deling og likebehandling er det viktig at politiet fører avgjørelser i dette interne registeret.

Mattilsynet har også et sentralt register over de fleste rettsavgjørelser etter dyrevelferdsloven, med sammendrag av de ulike dommene, foreleggene og alle vedtak om overtredelsesgebyr («Avgjørelsesregisteret»).

Aktivitetsforbud gitt av domstolen må registreres i Mattilsynets registre og i politiets registre (Indicia og Strasak).

Dyrevelferdsloven § 6 setter krav til at dyreholder skal sørge for at dyr blir ivaretatt av tilstrekkelig og faglig kompetent personell, og at andre skal ha nødvendig kompetanse til den aktiviteten de utfører.

09

Vedlegg

- 9.1. Samarbeidsavtale mellom Mattilsynet og politiet for styrket samarbeid mot dyrevelferdskriminalitet
- 9.2. Kortfattet rutine for samarbeid
- 9.3. Mal for politianmeldelse
- 9.4. Eksempel på illustrasjonsmappe med bilder tatt av Mattilsynet
- 9.5. Eksempel på politiets vedtak om midlertidig forvaring av dyr
- 9.6. Eksempel på samarbeidsavtale i straffesak

Dyrevelferdsloven verner pattedyr, fugler, krypdyr, amfibier, fisk, tiftokreps, blekksprut og honningbier, og husdyr så vel som viltlevende.

9.1 Samarbeidsavtale mellom Mattilsynet og politiet for styrket samarbeid mot dyrevelferdskriminalitet

Samarbeidsavtale mellom Mattilsynet og Politiet for styrket samarbeid mot dyrevelferdskriminalitet

1. Innledning

Samarbeidsavtalen mellom Mattilsynet og Politiet er kommet i stand for å styrke det tverretatlige samarbeidet mellom etatene i bekjempelsen av dyrevelferdskriminalitet.

Politidirektoratet har i disponeringsskriv for politi- og lensmannsetaten for 2015 gitt politidistriktene føringer om at distriktene skal etablere et samarbeid med Mattilsynet slik at brudd på dyrevelferdsloven kan etterforskes og irettføres på en effektiv og kvalitativ god måte.

2. Målsetting for samarbeidet

Det overordnede målet for det tverretatlige samarbeidet er å styrke bekjempelse av dyrevelferdskriminalitet.

Samarbeidsavtalen skal bidra til å sikre et godt og konstruktivt tverretatlig samarbeid med respekt og forståelse for etatenes egne forpliktelser og prioriteringer, hvor etatene er ansvarlig for egne prioriteringer og beslutninger, og at disse meddeles/ innføres og følges opp i egen etat.

I samarbeidet skal det legges til rette for å kunne drøfte generelle problemstillinger og utveksling av generell informasjon av betydning for bekjempelse av dyrevelferdskriminalitet.

3. Felles tiltak

3.1 Samarbeidsmøter

Det skal avholdes årlige sentrale og regionale samarbeidsmøter.

3.1.1 Sentrale samarbeidsmøter

Mattilsynet og Politidirektoratet/ ØKOKRIM avholder årlig møte på adekvat ledernivå.

Møtene holdes etter innkalling fra etatsledere etter tur. Første møte innkalles av Mattilsynet. Tema for møtene vil blant annet være hvordan det tverretatlige samarbeidet fungerer mellom etatene på sentralt og lokalt nivå, vurdere behov for felles tverretatlig kompetanseheving, og hvordan samarbeidet kan utvikles.

3.1.2 Regionale samarbeidsmøter

Mattilsynets regioner (ved Regiondirektøren eller den som gis fullmakt) og politidistriktene (i den aktuelle regionen hos Mattilsynet) avholder årlige møter.

Møtene holdes etter innkalling fra etatsledere/ kontaktpersoner i region/ politidistrikt etter tur. Første møte innkalles av Mattilsynet. Tema for møtene vil blant annet være hvordan det tverretatlige samarbeidet fungerer mellom etatene, samarbeidsrutiner, identifisere behov for kompetanseutveksling, samarbeid om kommunikasjon utad og rutiner for dette, samt oppdatering av oppstillinger over kontaktpersoner i etatene.

Det kan vurderes om det er behov for utarbeidelse av samarbeidsavtaler mellom etatene på regionalt/distriktsnivå.

3.2 Miljøforum

Mattilsynet skal gis anledning til å delta i politiets nasjonale og regionale miljøforum hvor dyrevelferd er tema.

3.3 Kontaktpersoner

3.3.1 Kontaktpersoner på sentralt nivå

Kontakt knyttet til overordnede spørsmål går mellom Mattilsynet (ved Hovedkontoret) og Politidirektoratet/ ØKOKRIM.

Det utpekes faste kontaktpersoner i etatene.

3.3.2 Kontaktpersoner på regionalt/ distriktsnivå

Mattilsynet (ved region) skal benytte miljøkoordinator, eventuelt miljøjurist i politidistriktene ved behov knyttet til samarbeidet generelt og i forbindelse med anmeldelser på regionalt/ distrikts nivå.

Det skal utarbeides oppstilling over kontaktpersoner i etatene.

3.4 Samarbeidsrutiner for oppfølging av anmeldelser/ straffesaker

Etatene skal på regionalt/ distriktsnivå ha samarbeidsrutiner for oppfølging av anmeldelser/ straffesaker.

Mattilsynet skal ha interne anmeldelsesrutiner.

3.5 Felles kompetanseutvikling

Etatene skal identifisere og vurdere behov for felles kompetanseutvikling innenfor dyrevelferd med gjennomføring etter felles beslutning.

Etatene skal i fellesskap arrangere fagseminar om dyrevelferd hvert annet år. Neste fagseminar skal avholdes i 2017.

3.6 Kommunikasjon mot samfunnet

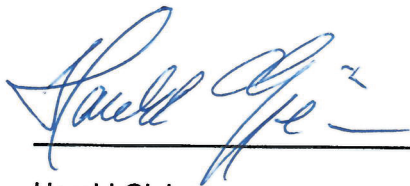
Etatene (sentralt og regionalt) skal arbeide med å synliggjøre etatenes arbeid mot dyrevelferds kriminalitet.

- Etatene skal samordne kommunikasjonen om saker hvor det er felles interesse.
  - Eks. samarbeidet regionalt/ distrikt, alvorlige straffesaker, statistikk og analyse.

3.7 Pilotprosjekt «Dyrekrim»

Politiet ved Sør-Trøndelag politidistrikt og Mattilsynet, region Midt, skal gjennomføre et pilotprosjekt i form av et forsterket samarbeid. Rammene for prosjektet følger i eget skriv.

Oslo, 08.04.15

Harald Gjein

Administrerende direktør i Mattilsynet

Odd Reidar Humlegård

Politidirektør

9.2 Kortfattet rutine for samarbeid

Rutine for samarbeid mellom Mattilsynet og politiet

Retningslinjer om samarbeid mellom Mattilsynet og politiet i dyrevelferdssaker har som formål å sikre et godt og effektivt samarbeid for å forebygge, avdekke og straffeforfølge mishandling, vanstell og andre alvorlige brudd på dyrevelferdsloven. Retningslinjene er forpliktende for begge etater i alle straffesaker, og denne rutinen beskriver hvilke samarbeidstiltak som skal vurderes i alle stadier av straffesaken.

Kontaktinformasjon:

Mattilsynet: Telefonnummer: 22 40 00 00 (sentraltbord på dagtid og nasjonal beredskapsvakt kveld/helg)

E-post: postmottak@mattilsynet.no

Bekymringsmeldinger: mattilsynet.no

Politiet: Telefonnummer: 02800 (sentraltbord)

Mattilsynets regioner og politidistriktene deler og oppdaterer jevnlig relevant kontaktinformasjon med hverandre.

Prosess	Tiltak	Beskrivelse	Ansvar
1 Sak avdekkes/oppstår	a) Melding om sak; avklare om det er forvaltnings- eller straffesak, eller begge deler	Opprette kommunikasjon om behov for samarbeid.	Meldingsmottaker: Mattilsynet/politiet
	b) Avklare behov for bistand eller samarbeid	Avklare behov for umiddelbar bistand av politiet / MT. Avklare hjemmelsbehov. Utveksle relevant informasjon, hva er gjort/vurdert. Kontakt MTs kontaktpersoner og dyrekrimenheten i politidistriktet ved behov.	Meldingsmottaker: Mattilsynet/politiet
	c) Bevissikring/dokumentasjon	Identifisere behovet for: -sikring av dokumentasjon som f.eks. ved bilder, tilsyn og/eller veterinærundersøkelse -tvangsmidler som f.eks. ransaking og beslag -politiavhør på stedet.	Meldingsmottaker: Mattilsynet/politiet
	d) Umiddelbare faglige avklaringer	Behov for å fryse situasjonen, bistand til adgang, veterinærfaglige vurderinger.	Meldingsmottaker: Mattilsynet/politiet
	e) Mediehåndtering	Avklare hvem som håndterer media på stedet. Ved straffesak er politiet ansvarlig.	Meldingsmottaker: Mattilsynet /politiet
	f) Evaluering	Hva kunne vært gjort annerledes så langt, hva må vi samarbeide om videre.	Mattilsynet og politiet (dyrekrimenhet/etterforsker/politijurist)
2 Vurdering av videre løp	a) Ved midlertidig forvaring må vedtak følges opp og politiets vedtak sendes MT for vurdering av stadfestelse	Både MT og politiet har hjemmel til å ta dyr i midlertidig forvaring. Dersom politiet har tatt dyr i midlertidig forvaring må det fattes vedtak av jurist og vedtaket stadfestes av MT innen en uke hvis ikke faller det bort. For politiet: se eget tiltakskort og eksempel på vedtak. Oppstillingsplassen skal være registrert i MTs register.	Mattilsynet/ politiet (politipatrulje/etterforsker og politijurist)
	b) Vurdere om saken skal anmeldes	Dersom saken oppstår hos politiet skal MT kontaktes for å vurdere overtredelsens grovhet (veterinærfaglig). Om sak oppstår hos MT kontaktes politiet for en vurdering av foreløpige bevis (politifaglig).	Mattilsynet/politiet (Etterforsker/politijurist/saksbehandler)
	c) Skaffe oversikt over forvaltningspraksis/rettspraksis	Undersøke praksis i liknende saker – vurdere om straffesaken på dette stadiet skal overføres til forvaltningen (MT), jf. strpl. § 71 c.	Mattilsynet/politijurist
	d) Utarbeide anmeldelse	Om politiet selv utarbeider anmeldelse, kontakt MT for innhenting av relevant informasjon/rapporter og veterinærfaglig vurdering. Om MT skriver anmeldelse – kontakt politi ved behov for å avklare innhold. Se mal for anmeldelse til politiet. Anmeldelse skal utarbeides raskt.	Mattilsynet/etterforsker/politijurist

Vedlegg

3 Under etterforskning	a)	Oppstartsmøte om saken (klargjøre fakta, utveksling av informasjon om faglige vurderinger og regelverk)	Saken gjennomgås på et så tidlig tidspunkt som mulig, slik at den er så godt opplyst som mulig og faglige avklaringer foretas, jf. samordningsplikten i strpl. § 229 (3). Vurderer behov for avtale om bistand ved etterforskning.	Etterforsker og evt. politijurist, og Mattilsynet
	b)	Utteksle informasjon fortløpende	Oppdatering på forvaltningssak og løpende informasjon om fremdrift og avklaringer.	Etterforsker/Mattilsynet
	c)	Forberede avhør og bevissikring	Definere behov for bistand før/under avhør og evt. bevissikring/beslag.	Etterforsker/politijurist
	d)	Vurderer behov for sakkyndig	Så tidlig som mulig vurderer behov for skriftlig og/eller muntlig sakkyndig uttalelse, og hvem som kan foreta denne.	Etterforsker/politijurist i dialog med Mattilsynet
	e)	Aktivitetsforbud	Avklare om det er aktuelt at MT ilegger aktivitetsforbud.	Politijurist og Mattilsynet
	f)	Vurderer om det er utbytte eller gjenstander til inndragning	F.eks. sparte utgifter til fôr, veterinær og reparasjoner, gevinst av ulovlig dyrehold og/eller gjenstander som er brukt ulovlig.	Politijurist/etterforsker
	g)	Kontakt med media	Fortløpende vurderer hva som kan uttales til pressen mht. forvaltningssak og straffesak.	Politijurist og Mattilsynet
4 Påtalemessig behandling/ avgjørelse	a)	Dialog om straffepåstand og rettspraksis	MT har et avgjørelsesregister hvor all rettspraksis på området er samlet for hele landet. MT konfereres mht. andre saker.	Politijurist
	b)	Dialog om eventuell henleggelse	Dersom saken etter etterforskning vurderes henlagt, bør MT kontaktes for vurdering av overføring av saken til forvaltningen, jf. strpl. § 71 c. Ved henleggelse på tvil om tilregnelighet skal saken normalt sendes MT for vurdering av aktivitetsforbud.	Politijurist/statsadvokat i dialog med Mattilsynet
	c)	Drøfte størrelse på forelegg	Forelegg som gis bør, så langt som mulig, ikke være lavere enn satsene for MTs overtredelsesgebyr i lignende saker.	Politijurist/statsadvokat i dialog med Mattilsynet
	d)	Informere/innsjutt til tiltale	Forslag til tiltalebeslutning (foreløpig siktelse) sendes MT for informasjon og evt. Innsjutt.	Politijurist/statsadvokat i dialog med Mattilsynet
	e)	Oversende tiltalebeslutning og bevisoppgave	Bevisoppgave og tiltalebeslutning oversendes MT så snart det er klart.	Politijurist
	f)	Kontakte vitner om rettsbehandling	Avklare MTs rolle; vitne eller sakkyndig. Om vitner fra MT kan bli spurt om taushetsbelagte opplysninger må det søkes om fritak for taushetsplikt til departementet i forveien, MT søker. Vurder behov for å ta inn fagrådgiver som vitne om kompetansekravet og faglige spørsmål.	Politijurist i dialog med Mattilsynet
	g)	Vurderer inndragning og aktivitetsforbud	Avklare om det skal legges ned påstand om inndragning og/eller aktivitetsforbud.	Politijurist i dialog med Mattilsynet
5 Rettsforhandling	a)	Vurderer behov for bistand under rettsforhandling	Avklare om det er behov for, og i tilfelle i hvilken form det er behov for MTs bistand under rettsforhandling,	Politijurist/etterforsker i dialog med Mattilsynet
	b)	Mediehåndtering	Avklare hva som kan uttales til mediene.	Politijurist
6 Etter dom foreligger / forelegg er vedtatt	a)	Gjennomgang av dom - anke vurdering	Gjennomgang av dom for å få MTs innsjutt til anke basert på juridisk og veterinærfaglig vurdering.	Politijurist i dialog med Mattilsynet
	b)	Informasjon når dom er rettskraftig	Vedtatte forelegg og rettskraftige dommer sendes lokalt MT.	Politijurist
	c)	Registrere avgjørelser	Vedtatte forelegg og rettskraftige dommer registreres i KO:DE og MTs avgjørelsesregister.	Politijurist /Mattilsynet

9.3 Mal for politianmeldelse

Anmeldelsesmal for Mattilsynet i dyrevelferdssaker

Til:

Politidistrikt

Adresse

Ved: kontaktperson (dersom det er avtalt)

Kopi: Miljøkrimkoordinator ved politidistriktet

Politiets referanse (dersom det allerede finnes en straffesak):

Dato:

Mattilsynets referanse:

Anmeldelse for overtredelse av dyrevelferdsloven

Det vises til sentral samarbeidsavtale mellom politiet og Mattilsynet av 8. april 2015, samt nasjonale retningslinjer, om samarbeid mellom politiet og Mattilsynet i dyrevelferdssaker.

(Hvis det finnes en regional samarbeidsavtale, henvises det også til denne.)

Denne malen er ment som et hjelpeverktøy for utforming av anmeldelsen og har punkter som bør tas med i så langt som mulig. Det er viktig at alvorlige saker anmeldes raskt, og utforming av anmeldelsen skal ikke forsinke prosessen. Om saken haster kan det sendes en foreløpig anmeldelse med presiseringer og dokumentasjon.

Navn: Hvem som anmeldes

Fødselsdato/(11 siffer)/virksomhet (org.nr.):

Adresse: Der den anmeldte bor

Telefon/e-post: Til den anmeldte

Gjerningsadresse:

Gjerningstidspunkt:

1. Innledning

Kort om det anmeldte forholdet. Gi en god, nøktern og dekkende beskrivelse av hva som har skjedd (faktum). Bruk enkle setninger og minst mulig fagspråk, og unngå å skrive for omfattende. Bevisene må hentes inn uavhengig av anmeldelsen.

Beskriv dyrevelferden i saken, herunder omfang, faren for-/graden av belastninger og tidsrom:

Vedlegg

- hvem anmeldes for hva
- hvem er de involverte
- hva har eller kan ha skjedd, og hvor
- i hvilket tidsrom har eller kan det ha skjedd
- angi antall dyr og graden og omfanget av lidelse

Eksempel:

A bor sammen med sine to voksne barn B og C i [sted]. På bakgrunn av en bekymringsmelding oppdaget Mattilsynet at disse tre i lang tid forut for [dato] hadde holdt 48 hunder, 10 katter og 5 kaniner i et uforsvarlig dårlig levested. De har stelt så dårlig med dyrene at ni av dem hadde akutt behov for veterinærhjelp. Av disse måtte to hunder, tre kaniner og én katt avlives, eller de døde som følge av vanstellet kort tid etterpå. Samtlige av hundene hadde behov for tannbehandling, pelsstell og kløklipp.

2. Mistenkt/dyreholder/roller

Beskriv hvem som er mistenkt og/eller dyreeier/dyreholder.

Når det er snakk om et selskap, eller der flere er involvert, beskrives roller og reelt ansvar i selskapet dersom Mattilsynet har kunnskap om dette.

3. Forholdet som anmeldes

Gi en punktvis oversikt over aktuelle overtredelser, og henvis til vedlegg dersom dette finnes og det er hensiktsmessig (vedlegg 1, s. 3).

Henvis til relevante lov- og forskriftsbestemmelser. Det er ikke nødvendig å gjengi hele teksten.

Dersom regelverket er fragmentert eller komplisert, kan det være hensiktsmessig å forklare sammenhengen eller innholdet i regelverket nærmere. Vis også til eventuelle veiledere eller lignende som viser Mattilsynets tolkning av bestemmelsene som er overtrådt.

Om stedet

Det er viktig med en god beskrivelse av stedet, gjerne med henvisning til et eget vedlegg med bilder og/eller film, herunder oversiktsbilder.

Om dyret/dyrene

Her kan punktene nevnt i innledningen om dyrene utdypes med yrkesfaglige vurderinger, med henvisning til eventuelle bilder i vedlegg.

Gi informasjon om hvorvidt handlingene eller unnlattelsene har gitt og/eller er egnet til å gi belastning for dyret/dyrene.

Lag gjerne en oversiktlig liste. Det bør tydelig fremgå hvilket bilde som viser det som beskrives, og hvilket dyr det gjelder.

Eksempel:

Hund 1: dårlig tannkjøtt – viser manglende behandling over lang tid etc. (se vedlegg 1).

Hund 2: svært skitten, betennelse i øyet, brukket hale (se vedlegg 2). Krevde umiddelbart veterinærtilsyn.

Tilsynshistorikk

Mattilsynets tidligere kjennskap til dyreholdet, eventuelt tidligere tilsyn.

Mattilsynets oppfølging

- Kort om hvordan Mattilsynet vil følge opp saken videre.
- Er det ilagt aktivitetsforbud eller er det aktuelt for Mattilsynet å ilegge aktivitetsforbud?
- Har den anmeldte flere gårder, oppbevaringssteder etc. som bør følges opp?

4. Mattilsynets vurdering, herunder en vurdering av konsekvenser

Mattilsynet skal ikke ta stilling til straffeskyld og straffeutmålingen. Men beskriv hvorfor Mattilsynet mener overtredelsen(e) er alvorlig(e), og forklar hvilke konsekvenser de(n) har hatt eller kan få for dyrevelferden i den konkrete saken.

Dersom Mattilsynet på anmeldelsestidspunktet mener det bør ilegges aktivitetsforbud, må dette fremgå her.

5. Inndragning

Kommenter inndragning hvis det er aktuelt:

- Utbytte fra straffbar handling, jf. straffeloven § 67, både fortjeneste og sparte utgifter. Sparte utgifter kan for eksempel være sparte utgifter til fôr og veterinær, mens fortjeneste kan være slakteoppgjør for dyr som har vært utsatt for vanstell og/eller holdt i strid med aktivitetsforbud.
- Gjenstand for straffbar handling, jf. straffeloven § 69, for eksempel strømstav, strømhalsbånd, innretninger og andre hjelpemidler mv.
- Forebyggende inndragning, jf. straffeloven § 70, for eksempel gjenstander man har grunn til å frykte at kan bli brukt til en straffbar handling.

6. Personer det kan være relevant å avhøre

Tidligere involverte, veterinærer, ansatte, avløsere, familiemedlemmer, naboer, melder osv., med tilgjengelig kontaktinformasjon.

7. Vitner fra Mattilsynet

Navn, tittel, arbeidssted, e-post og telefonnummer.

8. Liste med aktuelle sakkyndige

Navn, tittel, arbeidssted, e-post og telefonnummer.

9. Andre punkter

Informasjon om hvorfor det er viktig at politiet etterforsker saken (oppdagelsesrisiko, straffens allmenn- og individualpreventive virkning, trusselvurdering, fokusområder etc.).

Dersom politiet og påtalemyndigheten ønsker det, stiller vi gjerne på et møte for å utdype saken. Vi bidrar gjerne med kunnskap og erfaring under etterforskning og påtale.

Vi ber om at Mattilsynet blir lagt inn som underretningsmottaker i saken.

10. Kontaktperson i Mattilsynet

Navn, tittel, arbeidssted, e-post og telefonnummer.

11. Underskrift**Eksempel på dokumentoversikt og vedlegg**

Vedleggene kan ettersendes dersom de ikke er tilgjengelige på anmeldelsestidspunktet.

Dok. nr.	Dato	Innhold
1	xx	Tilsynsrapport med tittel (tidligere tilsyn)
2	xx	Tilsynsrapport med tittel (aktuelle tilsyn)
3	xx	Billedokument med bilder tatt av Mattilsynet med en kort beskrivelse av det bildene viser
4	xx	Referat fra samtale med XX
5	xx	Liste over ansatte i virksomheten evt. med telefonnummer og e-post
6	xx	Skisse over hvor dyr oppholdt seg
7	xx	Instrukser, rutiner og veiledere
8	xx	En eventuell orientering til landbruksforvaltningen om brudd på dyrevelferdsloven (for vurdering av reduksjon i produksjonstilskudd)
9	xx	Rapporter fra dyrevernemda
10		Relevante sammenlignbare tilfeller (fra Mattilsynets avgjørelsesregister)
11	xx	Veterinærjournaler
12	xx	Obduksjonsrapporter

9.4 Eksempel på illustrasjonsmappe med bilder tatt av Mattilsynet

Bilder tatt av Mattilsynet

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

 Mattilsynet

Sakstittel: Illustrasjonsmappe	Vår ref.: xxxx/xxxxx
Bilder tatt hvor/når: Fiktivt tilsyn hos NN 18. januar 2022 på hans hjem-adresse xxxxx vei nr. x.	Ugradert/UO (husk at bilder fra private dyrehold skal graderes)
Journalposttittel: Tilsyn med hundehold hos NN Dato: 18. januar 2022	

Standardtekst: Dette dokumentet er automatisk generert oven en samling bilder tatt av Mattilsynet i forbindelse med sak xxxx/xxxxx. Spørsmål eller kommentarer til innhold i dokumentet rettes til Mattilsynet (se kontaktinfo nederst på denne siden).

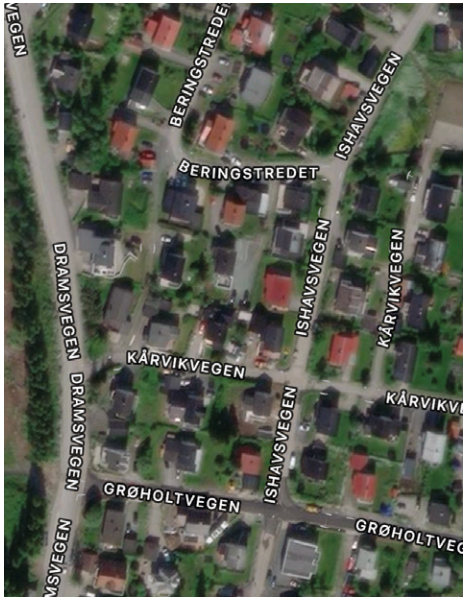
(Når Mattilsynet tar bilder skal Mattilsynets foto App anvendes. Via denne genereres en fotomappe lik denne, som blir vedlegg til hoveddokument (tilsynskvittering eller tilsynsrapport). Foto-mappen får samme gradering som hoveddokumentet. Bilder med metadata opprettes automatisk i elements. Dersom man ikke får opp geolokasjon ved bruk av appen, må det beskrives hvor bildene er tatt).

Oversikt over bilder:

Nr	Innhold	Tidspunkt
1	Kart over området	18. januar 2022 08:52
2	Fasade på leiligheten til NN	18. januar 2022 09:10
3	Plantegning over leiligheten	18. januar 2022 09:15
4	Oversikt stue	18. januar 2022 10:30
5	Hundeseng i stue	18. januar 2022 10:31
6	Detalj klo med skade	18. januar 2022 10:32

Mattilsynet
midtSaksbehandler: Hans Hansen
Tlf: 22 40 00 00 / 22 77 00 00
E-post: postmottak@mattilsynet.no
(Husk mottakers navn)www.mattilsynet.noPostadresse:
Felles postmottak, Postboks 383
2381 Brummunddal
Telefaks: 23 21 68 01

Vår ref. xxxx/xxxx

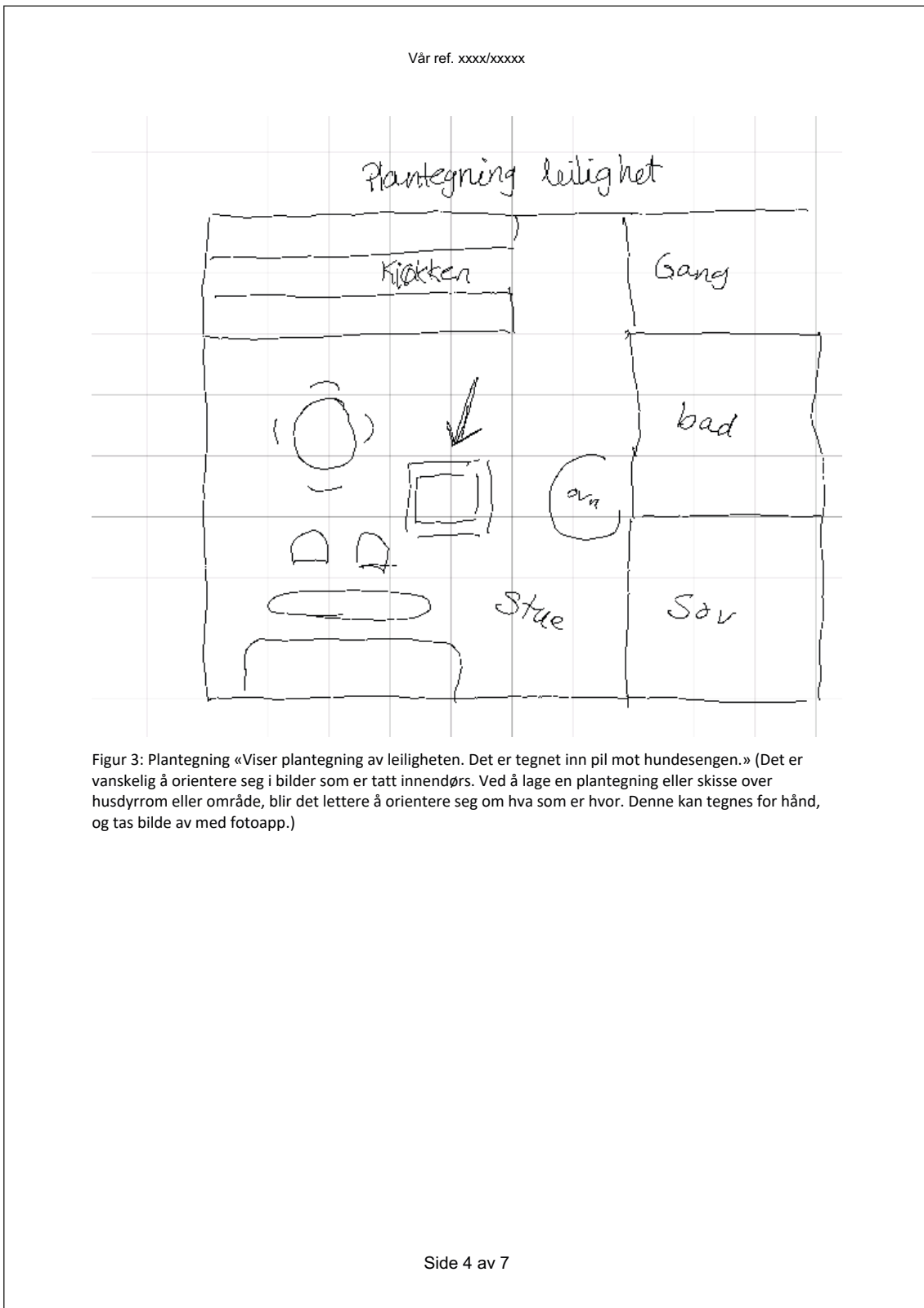
Figur 1: Kart. «Viser kartutsnitt over boligområde. Huset har rødt tak og ligger mellom Grøholdtvegen og Kårvikvegen nærmest Ishavsvegen.» Beskriv med ord hvilken bygning det er, da det ikke lar seg lett gjøre å sette piler. Kartutsnitt kan skrives ut, og deretter tas bilde av med fotoapp for å få det med. (Formål: plassere åstedet inn i en større sammenheng.) Foto: Bilder ©2022 CNES / Airbus, Maxar Technologies, Kartdata ©2022

Vår ref. xxxx/xxxxx

Figur 2: «Fasade viser inngangen til leilighet. Leiligheten er i 1. etasje.» Viser oversiktsbilde av bygningen. (Det er viktig med bilder av bygninger utenfra som viser omgivelsene rundt. Er det et gårdsbygg kan det være relevant om det er ryddig og rent eller motsatt.)

Vår ref. xxxx/xxxxx

Figur 4: Oversikt stue viser stuen tatt fra døråpning mot gang, hundesengen er midt i rommet. Hunden sitter på sofarygg bakerst i bildet. (Beskriv hvor bildet er tatt i fra, hvor det er tatt og hvorfor. Bruk skisse/plantegning for å beskrive.)

Vår ref. xxxx/xxxxx

Figur 5: «Hundeseng i stue.» Viser hvordan hunden ligger i sengen. (Få gjerne frem objektet du ønsker å ta bilde av bedre enn dette viser. Bruk hodelykt om nødvendig, og pass på at du tar bildet fra en vinkel som får frem det du ønsker å vise.)

Vår ref. xxxx/xxxxx

Figur 6: «Detalj klo. Viser skadet klo på høyre fremlabb. Det er klo nummer to fra ytterste klo.» (Dersom det er viktig å få frem størrelse kan linjal eller annen gjenstand med kjent størrelse brukes. Det er ikke alltid lett å se størrelsen ut fra bildet alene. Bruk gjerne hodelykt/ekstra lys om nødvendig.)

9.5 Eksempel på politiets vedtak om midlertidig forvaring av dyr

POLITIET

Peder Ås
Storgata 1
0102 Lillevik

Kopi: Mattilsynet

Deres referanse	Vår referanse	Dato
		30.10.2021

Vedtak om midlertidig forvaring av dyr

Den 30.10.2021 mottok politiet melding om en ruset mann som gikk til angrep på biler i Nedre gate i Lillevik. Ved kontroll kl. 0150 var du sammen med en hund, Kompis, som er formentlig 11 år gammel. Vitne på stedet forklarte at du hadde kastet hunden ned fra en høy avsats. Hunden fremstod for politiet som skadet og haltet veldig. Du ble kjørt til legevakten og innlagt der grunnet rus. Du var således ikke i stand til å ivareta Kompis. Lillevik kranstjeneste hentet hunden og bekrefter at den hadde vondt i venstre forlabb. Kompis ble undersøkt ved Veterinærhøgskolen 31.10.2021 ca. kl. 1100. Kompis ble beskrevet av veterinær som generelt redd. Han ble ved undersøkelse funnet å være halt på venstre fremben, hoven over håndleddet (carpus) og øvre del av tå. Han hadde også vondt der. Veterinær kunne ikke kjenne brudd, men små brudd kunne ikke utelukkes uten røntgen. Kompis ble satt på smertestillende. Av epikrise fremkommer:

... svært stresset og redd hund. Ligger for det mest under stolen og peser. Gjemmer seg helst under stolen.

Spent i hele kroppen, skjelver. Relativt tillitsfull ovenfor person fra Lillevik Kranstjeneste, men skeptisk ved håndtering av oss (veterinær og veterinærstudent).

Tydelig halt på venstre frambein. Varierende haltetsgrad ca 3-5 (der 1 er mild haltet og 5 betyr at hunden ikke kan stå på benet). store deler av undersøkelsen kan ikke hunden stå på benet i det hele tatt (grad 5/5).

Politiet har ved tidligere anledninger fått melding om at du ikke har ivaretatt Kompis. En person fant Kompis og leverte hunden til Storvik Dyreklinikk den 06.08.2021. Den ble så ivaretatt av en person som tok kontakt med politiet. Du var samme dag blitt kastet ut av et hotell du bodde på og innbragt til arresten. Politiet leverte Kompis tilbake til deg den 07.08.2021.

Du har tidligere blitt anmeldt to ganger for brudd på dyrevelferdsloven; henholdsvis 01.01.2019 og 01.01.2020. I 2019 hadde du overlatt Kompis til en person som var ruset og ikke skikket til å ivareta hunden, noe som medførte at Kompis var uten tilsyn og i veibanen i Storvik sentrum. I 2020 ble du anmeldt for brudd på dyrevelferdsloven etter at du i ruset tilstand var funnet bevisstløs i en park og ikke i stand til å ivareta Kompis. Hunden gikk løs og var tydelig preget av situasjonen. Det ble besluttet midlertidig forvaring av Kompis. Sakene er henlagt på bevisets stilling.

På bakgrunn av det ovennevnte mener politiet at du ikke er skikket til å ivareta Kompis. Det er nødvendig å ta hunden i midlertidig forvaring for å sørge for at den får nødvendig tilsyn og stell, og for å hindre at den blir utsatt for ytterligere unødige påkjenninger eller tilsvarende handlinger. Av denne grunn fatter politiet vedtak om midlertidig forvaring av ditt dyr i medhold av dyrevelferdsloven § 32 annet ledd.

Vedtaket vil bli oversendt Mattilsynet som ansvarlig tilsynsorgan, som innen 7 dager vil vurdere hvorvidt vedtaket skal opprettholdes eller ikke. Ansvar for dyr omfattet av politiets vedtak overføres til Mattilsynet når vedtaket stadfestes.

Midlertidig forvaring av dyr skal ikke vare lenger enn nødvendig. Dersom Mattilsynet finner at det ikke er forsvarlig å levere tilbake et dyr som er tatt i midlertidig forvaring, kan Mattilsynet fatte vedtak om salg, omplassering eller avliving av dyret.

I medhold av dyrevelferdsloven § 32 fjerde ledd kan du som dyreholder holdes ansvarlig for de kostnader som påløper ved gjennomføring av dette vedtaket om midlertidig forvaring.

Vedtaket kan påklages til Politidirektoratet, jf. forvaltningsloven kapittel VI. Fristen for klage er 3 uker fra det tidspunkt underretning om vedtaket er kommet frem til mottaker. Klagen sendes til XXX politidistrikt. Klagen skal være undertegnet, nevne det vedtak som det klages over, og den eller de endringer som ønskes. Klagen bør også nevne de grunner som den støtter seg til og andre opplysninger som kan ha betydning for bedømmelsen av klagen.

XXXX politidistrikt, 30.10.2021

Kari Normann
politiadvokat

9.6 Eksempel på samarbeidsavtale i straffesak

Under henvisning til "Samarbeidsavtale mellom Mattilsynet og politiet for styrket samarbeid mot dyrevelferds kriminalitet " av 17.06.2015 inngås følgende

SAMARBEIDSAVTALE

mellom Avsnitt for økonomi, miljø og arbeidslivskriminalitet (Økoteamet) i XX politidistrikt og Mattilsynet ved XXX.

1. Mattilsynet bistår Økoteamet i forbindelse med etterforskningen av sak 12345678 mv. Formålet med avtalen er å utveksle informasjon i veterinærspørsmål samt juridiske spørsmål relatert til Dyrevelferdsloven.
2. Det er avtalt at en eventuell bistand direkte i straffesaken, med undersøkelser og rapportskrivning, skal foregå i politiets straffesak. Opplysningene og rapportene som utarbeides av Mattilsynet, skal fortløpende oversendes politiet og vedlegges politiets straffesaksdokumenter.
3. Økoteamet vil kunne oversende kopier av dokumenter av betydning for Mattilsynets arbeid under henvisning til politiregisterloven § 30 og § 27 etter nærmere avtale partene imellom.
4. Enhver bruk av overleverte dokumenter til Mattilsynet må avklares med påtaleansvarlig på sakene for eventuell bruk i forvaltningssak. Dersom Mattilsynet ønsker bruk av saksdokumenter i forvaltningssak, skal Mattilsynet begjære saksdokumenter utlevert fra påtaleansvarlig på saken. En slik begjæring skal være skriftlig.
5. Saksdokumentene må ikke, uten særskilt tillatelse, kopieres eller på annen måte mangfoldiggjøres, de må ikke forevises eller gjøres tilgjengelig for uvedkommende. Videre må dokumentene kun benyttes til det formål de er begjært utlånt til.
6. Følgende personer ansatt i Mattilsynet, vil bistå under etterforskningen:
– Saksbehandler Kari Normann
7. Etterforskningsbistanden skjer under instruks fra påtaleansvarlig Ola Nordmann i XX politidistrikt. og etter straffeprosesslovens regler, herunder objektivitetskravet i straffeprosessloven § 55a fjerde ledd og § 226 tredje ledd.
8. Det nærmere omfanget av bistanden tilpasses partenes behov og ressurser. Samarbeidet antas å vare frem til våren XXXX men kan forlenges ved behov uten ny avtale.
9. For partenes øvrige plikter under samarbeidet vises det til bestemmelsene i samarbeidsinstruksen.

XX.XX.XXXX

.....
Politiadvokat
XX politidistrikt

.....
Mattilsynet

Retningslinjen er laget i samarbeid mellom politiet og Mattilsynet.

Arbeidsgruppen har bestått av Baard Birkeland (Mattilsynet), Antonia Christiansen (Mattilsynet), Silje Gundersen (Mattilsynet), Mona Holm-Ross (Mattilsynet), Inger Helen Stenevik (Vest politidistrikt), Grethe Møkkelgård Fossum (Trøndelag politidistrikt), Tuva Brørby (Økokrim) og Tone Strømsnes Olsen (Økokrim).

Økokrim

Postboks 2096 Vika, 0125 Oslo
Telefon: 23 29 10 00
E-post: post.okokrim@politiet.no

Mattilsynet

Postboks 383, 2381 Brumunddal
Telefon: 22 40 00 00
E-post: postmottak@mattilsynet.no